

Το κανάλι της ΠΣΕ στο YouTube

Το κανάλι της ΠΣΕ στο YouTube θα αρχίσει τη λειτουργία του στις 21η Μαρτίου 2021, ημέρα Κυριακή και ώρα 13.00'.

Το πρώτο βίντεο – έναρξη της λειτουργίας του αφορά τη μετάδοση της εκδήλωσης «Πίτα του Ηπειρώτη 2021» που πραγματοποιήθηκε στις 28 Φεβρουαρίου 2021.

Καλούνται όλα τα μέλη των Διοικητικών Συμβουλίων των σωματείων-μελών της ΠΣΕ, κάθε Ηπειρώτης και Ηπειρώτισσα να παρακολουθήσει την έναρξη της λειτουργίας του Καναλιού.

Ο σύνδεσμος είναι: <https://www.youtube.com/channel/UCfzjf52bQNrsCSOUZxSLeA>

Το όνομα του καναλιού:
«Πανηπειρωτική
Συνομοσπονδία Ελλάδας».

ΜΝΗΜΗ ΖΗΚΟΥ ΝΤΙΝΟΥ

«Τυφεκιοφόρος»
της Ηπείρου, της αποδημίας
και της δημοκρατίας

☞ σελ. 12-13

Η ΠΣΕ τιμά δημιουργούς, εικαστικούς και λογοτέχνες

☞ σελ. 6

ΓΙΑΝΝΙΝΑ: Πρώτη πρωτοποριακή καρδιολογική επέμβαση στην Ελλάδα

☞ σελ. 7

Ποδαρικό για το 2021 με διπλό φύλλο της «Πανηπειρωτικής» για τους μήνες Ιανουάριο και Φεβρουάριο. Οι συνθήκες της πανδημίας και τα μέτρα που έχουν παρθεί δεν επιτρέπουν τη μηνιαία κυκλοφορία της εφημερίδας.

Ν' ανταμώσουμε του χρόνου δια ζώσης!

ΠΙΤΑ ΤΟΥ ΗΠΕΙΡΩΤΗ 2021

Η κορυφαία εκδήλωση της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας (ΠΣΕ) για την «Πίτα του Ηπειρώτη 2021», άλλαξε χώρο και μορφή, λόγω της πανδημίας. Έγινε στα γραφεία της ΠΣΕ, Κλεισθένους 15, με διαδικτυακή συμμετοχή, με ορισθέντα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της Συνομοσπονδίας και με την τήρηση όλων των κανόνων υγιεινής, όπως καθορίζει το πρωτόκολλο του ΕΟΔΥ και της Πολιτικής Προστασίας. Ακόμα και κάτω από αυτές τις δύσκολες συνθήκες η ΠΣΕ απαιτήσε «λύση των καιρών προβλημάτων της Ηπείρου και των αποδήμων Ηπειρωτών» όπως υπογράμμισε στην ομιλία του ο πρόεδρος της ΠΣΕ Μάκης Κιάμος-Χήτος και τόνισε: «Όλοι μας δίνουμε τον αγώνα μας. Ο καθένας από το δικό του μετερίζι. Υπάρχουν όμως και οι συμπολίτες μας που νυχθημερόν προσπαθούν, “ματώνουν” θα λέγαμε, να αντιμετωπίσουν την επέλαση αυτής της πανδημίας. Είναι οι υγειονομικοί μας, οι άνθρωποι που πέρα από το καθήκον τους αφήφουν τον κίνδυνο για τη ζωή τους και μάχονται ηρωικά για την υγεία των πολιτών. Αυτούς τους συμπολίτες μας, η Πανηπειρωτική τιμά φέτος και τους αφιερώνει την σημερινή μας γιορτή». Μηνύματα και διαδικτυακές παρεμβάσεις έκαναν παράγοντες της πολιτικής ζωής, εκπρόσωποι των οργανώσεων της αποδημίας, της Περιφέρειας και της Τοπικής Διοίκησης.

☞ σελ 8 - 9, 10

Χροιάτικη περιδιάβαση

Ένας ολόκληρος χρόνος από τότε που άνοιξε τα φτερά της η «Πανηπειρωτική». Ένας χρόνος γεμάτος αγωνία, αλλά και πάθος για το ποθητό αποτέλεσμα. Κυρίως, όμως, γεμάτος με Ηπειρώτικο καημό, αλλά και γλυκύτατο ανασασμό. Θα πετύχουμε. Τεράστια η προσπάθεια καθοδηγούμενη από την επιθυμία της προσφοράς. Αποφασίσαμε, σχεδιάσαμε, παλέψαμε, πετύχαμε. Εννέα φύλλα εκδόθηκαν στο χρόνο που έφυγε. Μεγάλο το εγχείρημα, άκρως ποθητό το αποτέλεσμα.

Κι αυτή η «χροιάτικη περιδιάβαση» στέκεται σε πρόσωπα, πράγματα και καταστάσεις που καθόρισαν την πορεία μας. Από την πρώτη στιγμή, από την πρώτη πρόσκληση. «Σας περιμένουμε. Να δυναμώσουμε τη φωνή μας» μέχρι τούτη, την ώρα του χροιάτικου απολογισμού. Η παρουσίαση της δικαίωσης του αγώνα της ΠΣΕ για το Ζάππειο και ολάκερης της Ηπείρου. Το καλωσόρισμα του «νέου γεφυριού της Πλάκας» από τον **Σπύρο Μαντά**, τον αυθεντικό ερευνητή των Ηπειρωτικών γεφυριών μέχρι τον αποχαιρετισμό του **Θάνου Μικρούτσικου** που τόσο αγάπησε και τραγούδησε την Ήπειρο. Η κατατοπιστική ενημέρωση με τίτλο «Η έρευνα και παραγωγή υδρογονανθράκων στην Ήπειρο» με την εγκυρότητα της υπογραφής του **Νίκου Δ. Γιαννούλη**, Φυσικού – Περιβαλλοντολόγου (PhD, MSc), μέλους του ΔΣ της ΠΣΕ.

Η παρουσίαση της «Πίτας του Ηπειρώτη 2020», της κορυφαίας ετήσιας πολιτιστικής εκδήλωσης της ΠΣΕ. Αποχαιρέτισαμε τη **Βάντα Κουτσοκώστα** και γιορτάσαμε την απελευθέρωση των Ιωαννίνων με το εξαιρετικό κείμενο «Το μέτωπο της Ηπείρου στους βαλκανικούς πολέμους και η απελευθέρωση των Ιωαννίνων στις 20 Φεβρουαρίου 1913» του **Βαγγέλη Τζούκα**.

Η πανδημία του κορωνοϊού δεν μας απέτρεψε. Συνεχίσαμε με κατατοπιστικά - υποδειγματικά άρθρα «Μαθήματα σε πολλά επίπεδα από την πανδημία του κορωνοϊού», του **Τάσου Χατζή**, Παιδίατρου-Εντατικολόγου, μέλους του ΔΣ της ΠΣΕ. Μέσα στις εξαιρετικά δύσκολες συνθήκες της πανδημίας του κορωνοϊού το Διοικητικό Συμβούλιο της ΠΣΕ κατάφερε να συνεχίσει τις βασικές συλλογικές λειτουργίες της Συνομοσπονδίας και να πάρει σημαντικές αποφάσεις και πρωτοβουλίες που τις παρουσιάσαμε στην εφημερίδα μας. Η τηλεδιάσκεψη για τα έντυπα των Αδελφοτήτων, ο αγώνας για τον σιδηρόδρομο στην Ήπειρο, το ιστορικό αφιέρωμα «Πρωτομαγιά στην Ήπειρο». Η ουσιαστική παρέμβαση της ΠΣΕ στο Περιφερειακό Συμβούλιο Ηπείρου για τα Αιολικά Πάρκα και Διόδια. «Το Ζάλογγο: Τόπος θυσιών και απαράμιλλου ηρωισμού», του **Σπύρου Τζίμα** και η δυνατή κραυγή της ΠΣΕ με τον τίτλο: «Το ΔΣ της ΠΣΕ απαιτεί ο λαϊκός μας πολιτισμός να έχει την προστασία της Πολιτείας».

Ο θρήνος μας για το χαμό του **Κώστα Μπατσά** και το ιστορικό αφιέρωμα στη μάχη του Πέτα: «Ήττα σαν... νίκη στις καρδιές των αγωνιστών!», καθώς και το αφιέρωμα στο «Άγνωστο Κιλελέρ της Ηπείρου» του **Αλέξη Τσέκα**. «Το Φοιτητικό Αντιδικατορικό Κίνημα (1964-1974) στα Ιωάννινα και την Ήπειρο».

Το οκτασέλιδο με τον Απολογισμό της δράσης του ΔΣ της Πανηπειρωτικής και το αφιέρωμα στον **Κώστα Μπαλάφα**, τον φωτογράφο «της χαμοζωής», καθώς και το μηνυμάκι μας για τον μοναδικό **Άλκη Αλκαίο**.

Συνεχίζουμε στηριζόμενοι στην αναγνώριση που τύχαμε από όλους τους Ηπειρώτες και τις Ηπειρώτισσες.

(Φυλλομέτρηση της «Πανηπειρωτικής» στη σελ. 3)

**Του Χρήστου Α. Τούμπουρου,
Εφόρου Τύπου της ΠΣΕ**

ΕΝΑΣ ΧΡΟΝΟΣ Πανηπειρωτική

Επανακυκλοφορία κόντρα και στην πανδημία!

Συμπληρώθηκε ένας χρόνος απ' την επανέκδοση και την επανακυκλοφορία της «Πανηπειρωτικής». Η εφημερίδα επανασχεδιάστηκε παίρνοντας υπόψη τα βασικά χαρακτηριστικά της «Πανηπειρωτικής» της πρώτης περιόδου. Για να αποτελέσει το «όργανο ζωτικής σημασίας για την πατρώα γη και των απανταχού Ηπειρωτών, που ήρθε να εκφραστεί και να δώσει επίσημη φωνή στην προβολή του τόπου μας, ν' αναδείξει τα προβλήματά του, να προτείνει λύσεις σε σοβαρά θέματα που ταλανίζουν επί χρόνια τη γενετήριά μας, να διαφωνήσει και ν' αντιπαθεί σε τυχάρπαστους κερδοσκόπους οι οποίοι ερήμην των Ηπειρωτών επιχειρούν εις βάρος κατοίκων και περιβάλλοντος», όπως έγραψε στο μήνυμά του συμπρωτεύτη δημοσιογράφος μετά την επανακυκλοφορία.

Η «Πανηπειρωτική» είναι το όργανο της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας (ΠΣΕ). Δεν είναι, δηλαδή, μια ακόμα εφημερίδα. Είναι η μηνιαία εφημερίδα που προτάσσει τη φυσιογνωμία της ΠΣΕ και των συλλόγων της αποδημίας και προβάλλει τη δράση τους. Είναι το μέσο που κρατά γερά το νήμα σύνδεσης με τις γνήσιες λαϊκές παραδόσεις της Ηπείρου και αναδεικνύει τη δημιουργία σε όλα τα επίπεδα της ζωής.

Η «Πανηπειρωτική» δεν αφήσεται των μεγάλων προβλημάτων. Με την κήρυξη της Ελλάδας σε κατάσταση πανδημίας, απ' την πρώτη σελίδα (Μάρτιος 2020), και υπό τον τίτλο «υγειονομική λαίλαπα απειλεί την ανθρωπότητα», επισήμανε: «Η πανδημία του κορονοϊού αποτελεί τη μεγάλη δοκιμασία για τις αντοχές των δημόσιων συστημάτων υγείας. Στην Ελλάδα η ηρωική υπαπόληψη των εργαζο-

μένων όλων των ειδικοτήτων υπερκέρασαν τις διαχρονικές ανεπάρκειες σε υποδομές και τις ελλείψεις σε προσωπικό στις δημόσιες δομές υγείας στην πρώτη και τη δεύτερη φάση της πανδημίας. Στα νοσοκομεία της Ηπείρου έγιναν πιό έντονες οι αυτές διαχρονικές ελλείψεις και ανεπάρκειες». Η επιβίωση αυτή βρήκε ιδιαίτερη απήχηση στους Ηπειρώτες και, δυστυχώς και, μετέπειτα δραματικές εξελίξεις στο μέτωπο της πανδημίας δικαίωσαν εκείνη την προειδοποίηση.

Η «Πανηπειρωτική» «σέρνει στην καμπούρα» της κι αυτή τις αδυναμίες της οργανωμένης αποδημίας. Η πανδημία πρόσθεσε ακόμα μεγαλύτερα εμπόδια. Σχεδόν ακύρωσε τη λειτουργία της Συντακτικής Επιτροπής, που είναι βασικό όργανο στο σχεδιασμό, την εκτέλεση και την περαιώση κάθε φύλλου. Έχουν σχεδιαστεί έντεκα φύλλα εφημερίδας για κάθε χρόνο. (Το φύλλο Ιουλίου-Αυγούστου θα είναι διπλό). Κυκλοφόρησαν εννέα φύλλα. Οι συνθήκες της πανδημίας επέβαλαν την έκδοση δύο, επιπλέον, δίμηνων φύλλων. Δεν είναι δά και μικρό πράγμα στις συνθήκες αυτής της απομόνωσης.

Συνεχίζει η «Πανηπειρωτική». Για να αποτελέσει έναν ισχυρό κρίκο στην ενημέρωση και την επικοινωνία της ΠΣΕ. Θα συνεχίσει χέρι-χέρι με το site της ΠΣΕ (www.panepirotiki.com/), το Facebook και το κανάλι στο YouTube (https://www.youtube.com/channel/UCfzfj52bQNrscsSOUzXSLeA). Στόχος είναι όλοι μαζί αυτοί οι κρίκοι να μετατραπούν και σε ισχυρούς μίμντες σύνδεσης –και αλληλοσύνδεσης- των οργανισμών της αποδημίας με τη δράση της ΠΣΕ, η οποία έχει το χρέος να πρωτοπορεί.

Πανηπειρωτική
Κυριακή 14 Ιανουαρίου 2021, Τεύχος 14, 1005 - 1014, 2021 - 2022

Το Ζάππειο Μέγαρο δεν ΕΚΚΡΕΙΝΑΤ...
Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα. Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα. Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα.

ΚΑΛΩΣ ΑΝΤΑΜΟΘΗΚΑΜΕ
Οι κάτοικοι της Ηπείρου καλούνται να ανταμώσουν στην Αθήνα. Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα.

Η ΠΙΤΑ ΤΟΥ ΗΠΕΙΡΩΤΗ
26 Ιανουαρίου 2020
Εκδήλωση αφιερωμένη στα Εθνικά Κληρονομιάματα

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Πανηπειρωτικής Ελλάδας εκλέκει Κρήνη Παράκη Προέσφουρα το 2020

Πανηπειρωτική
Κυριακή 14 Ιανουαρίου 2021, Τεύχος 14, 1005 - 1014, 2021 - 2022

Επίσημο Γενικό Συνέλευση της ΠΣΕ
Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα. Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα.

«ΠΙΤΑ ΤΟΥ ΗΠΕΙΡΩΤΗ 2020»
Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα. Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα.

Απόφαση για το Ζάππειο ασιδιά στα κληρονομιάματα
Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα. Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα.

Η εκπαίδευση του «Πανηπειρωτικού»
Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα. Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα.

Συνέχεια στην επανέκδοσή
Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα. Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα.

Πανηπειρωτική
Κυριακή 14 Ιανουαρίου 2021, Τεύχος 14, 1005 - 1014, 2021 - 2022

Καλή Αντίσταση στα όπλα μας
Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα. Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα.

Υγειονομική λαίλαπα απειλεί την ανθρωπότητα
Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα. Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα.

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΣΕ ΠΟΛΛΑ ΕΠΙΠΕΔΑ ΑΠ' ΤΗΝ ΠΑΝΗΜΙΑ ΤΟΥ ΚΟΡΟΝΟΪΟΥ
Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα. Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα.

Πανηπειρωτική
Κυριακή 14 Ιανουαρίου 2021, Τεύχος 14, 1005 - 1014, 2021 - 2022

Μήνυμα του προέδρου της ΠΣΕ
Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα. Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα.

ΠΑΝΗΜΙΑ: Προσδοκία μετά την αναστολή
Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα. Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα.

ΠΣΕ: Προποδοσίες παρά την καραντίνα
Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα. Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΧΡΙΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΜΑΕ
Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα. Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα.

Πανηπειρωτική
Κυριακή 14 Ιανουαρίου 2021, Τεύχος 14, 1005 - 1014, 2021 - 2022

Για να σφαιριστεί το τρένο και στην Ηπείρο!
Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα. Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα.

Τηλεδιάσκεψη της ΠΣΕ για τα ένδεια των Αδειωτήτων
Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα. Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα.

Η Ηπειρωτική Μάνα
Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα. Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα.

Προσπάθεια των δυσκολιών
Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα. Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα.

Πανηπειρωτική
Κυριακή 14 Ιανουαρίου 2021, Τεύχος 14, 1005 - 1014, 2021 - 2022

Με όνομα, όραμα και Ηπειρωτική δράση
Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα. Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα.

ΑΙΘΙΑΚΑ ΠΑΡΚΑ-ΑΙΘΙΑΚΑ Ουσιαστικό παράβαση της ΠΣΕ στο Περιφερειακό Συμβούλιο Ηπείρου
Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα. Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα.

Σημαντικές αποφάσεις του ΔΣ της ΠΣΕ
Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα. Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα.

ΚΑΛΩΣ ΚΑΛΟΚΗΡΪ!
Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα. Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα.

Πανηπειρωτική
Κυριακή 14 Ιανουαρίου 2021, Τεύχος 14, 1005 - 1014, 2021 - 2022

Κορονοϊός: Φωλακέρη η Πανηπειρωτική
Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα. Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα.

ΕΚΤΑΚΤΟ: Φωλακέρη η Πανηπειρωτική
Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα. Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα.

Αναπροσανατολισμός δράσης της ΠΣΕ με τους Συλλόγους
Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα. Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα.

Κραυγή αγωνίας για τις εφημερίδες των Αδειωτήτων
Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα. Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα.

Πανηπειρωτική
Κυριακή 14 Ιανουαρίου 2021, Τεύχος 14, 1005 - 1014, 2021 - 2022

Μεταλαμβάνουν πολυμορφία από την ΠΣΕ
Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα. Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα.

Οδηγός στα συλλογικά μας δράση
Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα. Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα.

ΚΑΛΩΣΜΑ ΤΗΣ ΠΣΕ
Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα. Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα.

ΒΟΥΛΗ: Δωρεά 106 εκδόσεων στην ΠΣΕ
Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα. Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα.

Πανηπειρωτική
Κυριακή 14 Ιανουαρίου 2021, Τεύχος 14, 1005 - 1014, 2021 - 2022

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΕΣ: Εγκρίνουν τον αποδοκίμο της ΠΣΕ
Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα. Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα.

Οι ακριβείς της Ηπείρου σε Γαλιάρδα
Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα. Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα.

Το Φωτιστικό Ανδραγαγόν κλημ στην Ηπείρο
Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα. Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα.

Αλκίς Αλκαίος, οκτώ χρόνια από το θάνατό του
Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα. Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα.

Παύλας αναγνώριση για το Πολυκαρπών Κοροβίνο
Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα. Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα.

Η νέα ηλεκτρονική εφημερίδα της Αδειωτήτων Αρτας
Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα. Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα.

Οι παραρτήματα της ΠΣΕ στην Ηπείρο
Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα. Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα.

Πανηπειρωτική
Κυριακή 14 Ιανουαρίου 2021, Τεύχος 14, 1005 - 1014, 2021 - 2022

Η ...Προσδοκία της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας στην ανοικοδόμηση του γεωφωτισμού της Πλάκας
Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα. Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα.

Καλό σύνταγμα στο γεωφωτισμό
Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα. Η ΠΣΕ προτείνει την επανακατασκευή του Ζάππειου Μεγάρου στην Αθήνα.

Τα σωματεία εγκρίνουν τον απολογισμό του ΔΣ της ΠΣΕ

Το Διοικητικό Συμβούλιο (ΔΣ) της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας (ΠΣΕ) αποφάσισε και προχώρησε σε τομή στις σχέσεις με τα σωματεία – μέλη της. Εκ των πραγμάτων, λόγω κορωνοϊού, δεν είναι δυνατόν να πραγματοποιηθεί Γενική Συνέλευση με την κλασική μορφή της προσέλευσης των αντιπροσώπων σε ένα χώρο.

Δημοσιεύθηκε, λοιπόν, ο απολογισμός του ΔΣ για την περίοδο από την 1η Απριλίου 2019 (εκλογές) μέχρι 30 Σεπτεμβρίου 2020, μαζί και ο προγραμματισμός για την προσεχή περίοδο και στάληκαν σε όλα τα σωματεία-μέλη για να αποτελέσουν τη βάση προβληματισμού, κριτικής και προπάντων οδηγών δράσης. Περιμένουμε να διατυπωθούν προτάσεις για την εύρυθμη λειτουργία και αποδοτική δράση σ' αυτές τις δύσκολες στιγμές, λόγω της πανδημίας. Το ΔΣ καλεί τα μέλη της ΠΣΕ να αποτινάξουν τον φόβο και την αδράνεια, να εκμεταλλευτούν τις δυνατότητες της τεχνολογίας

ηλεκτρονικών εργαλείων κοινωνικής δικτύωσης της Συνομοσπονδίας.

Παράλληλα, στεκόμαστε στην αξιόπαινη προσπάθειά σας για την προάσπιση κλημένων αιώνων για τον Ηπειρωτικό κόσμο, όπως είναι οι ενέργειες για τα κληροδοτήματα (ιδέ Ζάππειο Μέγαρο).

Επιπλέον, εξαιρούμε τον κοινωνικά ευαισθητοποιημένο και διεκδικητικό χαρακτήρα της ΠΣΕ. Ειδικότερα, στον Τομέα της Ανάπτυξης και του Περιβάλλοντος συμπαραστεκόμαστε στον αγώνα της Συνομοσπονδίας για τη μείωση και τον εξορθολογισμό

κάθε εξαρτήματος της κάθε φορεσιάς.

δ) τη δημιουργία θεατρικού Εργαστηρίου.

ε) να περιληφθεί στην εφημερίδα ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ και μία στήλη με ντοπιολαλιές, ορολογία ηπειρωτικών ιδιωματοσιμών, ήθη, δρώμενα και έθιμα, τόσο για να μαθαίνουν οι νεότεροι που δεν έζησαν στην γενέτειρα (δεύτερης και τρίτης κυρίως γενιάς) όσο και για να θυμούνται οι παλαιοί πράγματα-στοιχεία του λαϊκού μας πολιτισμού που τείνουν να ξεχαστούν, εξαιτίας κυρίως της αστυφιλίας.

στ) Οργάνωση οργανωμένων επισκέψεων σε λαϊκά μουσεία ανά την Ήπειρο και την Περιφέρεια.

ζ) Υλοποίηση κοινών δράσεων συλλόγων με στόχο την γνωριμία των πολιτιστικών-λαογραφικών στοιχείων κάθε γωνιάς της Ηπείρου (ηπειρωτική κουζίνα, υφαντική-κεντητική, κ.α.), καθώς και της φυσικής της ομορφιάς, οι οποίες μπορεί να είναι ψυχαγωγικού χαρακτήρα όπως π.χ. πεζοπορία σε ορειβατικά μονοπάτια, δραστηριότητες στη φύση, οικολογικές δράσεις (λόγου χάρη συμμετοχή σε καθαρισμό ακτών, δενδροφυτεύσεις κ.α.) και εκδρομές θρησκευτικού περιεχομένου. Ευχόμαστε να συνεχίσετε με αυτό τον ζήλο και την όρεξη και τα επόμενα χρόνια».

Σύνδεσμος Βούρμπιανης

Στις 2/12/2020 συνεδρίασε σε τηλεδιάσκεψη το ΔΣ του Συνδέσμου Βούρμπιανης, με τα εξής θέματα προς συζήτηση: 1. Ψήφιση του Απολογισμού της ΠΣΕ – Τρόποι συμμετοχής στην Έκθεση Εικαστικών-Λογοτεχνών. 2. Δράσεις Συνδέσμου παρελθούσες και μελλοντικές. 3. Διαχείριση προφίλ μέσων δικτύωσης (Facebook). Συμμετείχαν οι **Νατάσα Κοντούλη**, πρόεδρος, **Ελένη Κοντούλη**, Γενικός Γραμματέας, και τα μέλη: **Δημήτρης Μπάρκης**, **Έρση Σωτηρίου**, **Πάνος Ευθυμίου**, **Χρήστος Μπόνιος**,

Η Τσοούκα με φόντο τον ουρανό.

Βασιλική Τσοούκα - Μπακάλη.

Οι αποφάσεις που πάρθηκαν ήταν οι εξής: Η πρόεδρος **Νατάσα Κοντούλη**, έκανε μια παρουσίαση των πεπραγμένων της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας. Είχαμε όλοι διαβάσει τον απολογισμό που

Σαν παλιό μπουλούκι

Ξενάγηση στο κέντρο της Αθήνας σε τρία κτήρια που έχουν χτιστεί με τη συμμετοχή Βουρμπιανιτών μαστόρων έγινε πριν δύο χρόνια.

Στην απόφασή του το ΔΣ της Αδελφότητας αναφέρει: «Σαν μπουλούκι δεμένο περπατήσαμε τους δρόμους και τις ανηφορίες που διάβηκαν οι παππούδες και οι πατεράδες μας, το ζεστό πρωινό του Ιούνη, πριν από δύο χρόνια, στο πλαίσιο ξενάγησης στο κέντρο της Αθήνας σε τρία κτήρια που έχουν χτιστεί με τη συμμετοχή Βουρμπιανιτών μαστόρων. Το πρώτο κτήριο ήταν ο Ναός της Παναγίας της Χρυσοσπηλιώτισσας, το επόμενο η Εθνική Τράπεζα στην οδό Αιόλου και τέλος η παλαιά Βουλή. Για την αρχιτεκτονική τους μας μίλησε η αρχιτεκτόνισσα **Μένια Βαζούκη**. Μετά το πέρας της ξενάγησης ακολούθησε διάλεξη από τη **Ζωή Ευαγγέλου**, με θέμα: Μαστόροι της πέτρας, τα γνωστά σε μας τους Ηπειρώτες μπουλούκια. Ο Σύνδεσμος Βούρμπιανης Αθηνών με την εκδήλωση αυτή, συνέδεσε το χτες με το σήμερα και έφερε στο προσκήνιο τη δράση των τόσων "αφανών ηρώων", που βοήθησαν στη θεμελίωση μιας πρωτεύουσας».

Στιγμιότυπο από εκδήλωση του Συλλόγου Πάτρας

ας και να λειτουργήσουν διαδικτυακά, με τηλεδιάσκεψεις, να ενημερώνουν τα μέλη τους, να αποκαταστήσουν όσο γίνεται επαφή μαζί τους.

Ήδη πολλά σωματεία συνεδρίασαν και διατύπωσαν τις σκέψεις και

τις προτάσεις τους. Στην εφημερίδα μας συστηματικά αρχίσαμε και δημοσιεύουμε ενημερωτικά σημειώματα για τις συνεδριάσεις αυτές, όπου εκτός της συζήτησης για τα πεπραγμένα του ΔΣ της ΠΣΕ, συζητούνται, αποφασίζονται και προγραμματίζονται σειρά δράσεων των σωματείων μας.

Πανηπειρωτικός Σύλλογος Πατρών

Το ΔΣ του Πανηπειρωτικού Συλλόγου Πατρών συνεδρίασε με την υπ' αριθμ. 13.1.2021 επιστολή που υπογράφεται από τον πρόεδρο του ΔΣ **Αλέξανδρο Χάιδα** και τη Γενική Γραμματέα **Καλλιόπη Παπαχρηστοδήμα** αναφέρονται τα εξής:

« Αγαπητοί/-ές πατριώτες/-τισσες,

Θα θέλαμε να σας ενημερώσουμε πως κατά τη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου μήνα Δεκέμβρη (πράξη 66/2020), συζητήθηκε στην ημερήσια διάταξη το θέμα του απολογισμού για τα έτη 2019-20 της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδος.

Η προσπάθεια επαναπροσδιορισμού της φύσης και του σκοπού των δράσεων της ΠΣΕ μας βρίσκει σύμφωνους σε πολλά σημεία. Σημειώνεται ασμένως η συστηματική επαφή της ΠΣΕ με τους συλλόγους και τις αδελφότητες ανά το πανελλήνιο, οι επισκέψεις στην περιφέρεια κλιμακίων σας με αφορμή τις εκεί δραστηριότητες τοπικών συλλόγων, η επανακυκλοφορία της εφημερίδας ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ, όπως επίσης η παράλληλη προώθηση των εκδηλώσεων των ηπειρωτικών συλλόγων μέσω των

του κόστους διέλευσης στη γέφυρα της περιοχής μας που αφορά το πέρασμα Ρίου-Αντιρρίου. Τα διόδια είναι απαγορευτικά για τη μετάβαση στην ιδιαίτερη πατρίδα μας την Ήπειρο όχι μόνο λόγω του κόστους τους, αλλά και γιατί ισχύουν άλλες κατηγορίες διερχόμενων οχημάτων σε σχέση με άλλους σταθμούς διόδων ανά την επικράτεια. Ενδεικτικά αναφέρω πως στην κατηγορία των επιβατικών Ι.Χ. emπίπτουν τα οχήματα ύψους μόνο έως 2 μέτρων, ενώ άνω των 2 μέτρων εντάσσονται στην κατηγορία των φορτηγών. Αντίθετα, στα διόδια της Ιονίας Οδού, της Εθνικής Οδού Πατρών-Αθηνών κ.ο.κ., στην ίδια κατηγορία των επιβατικών Ι.Χ. (ελαφρών οχημάτων) emπίπτουν τα οχήματα ύψους έως 2,20 μέτρων (εντοπίζεται διαφορά 20 εκατοστών). Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να emπίπτουν περισσότεροι πολίτες (πχ. επαγγελματίες με ελαφρά οχήματα) στα -ούτως ή άλλως- ακριβότερα τέλη (20,30 ευρώ), την ίδια στιγμή που δεν ισχύουν τα ίδια κριτήρια σε άλλους σταθμούς διόδων πανελλαδικά.

Προτείνουμε:

α) την καθιέρωση ετήσιου ειδικού βραβείου για την επιστημονική, λογοτεχνική ή πνευματική παραγωγή Ηπειρώτη-μέλους διαφορετικού ηπειρωτικού συλλόγου ανά κατηγορία και περιφέρεια κάθε χρονιά.

β) τον επαναπροσδιορισμό του κινήτρου της εκδήλωσης «η Πίτα του Ηπειρώτη» (φθίνει χρόνο με το χρόνο) μιας εκδήλωσης που ήταν η κορωνίδα κάποτε των εκδηλώσεων.

γ) τη διενέργεια σεμιναρίων/ημερίδων ηπειρωτικής φορεσιάς/ένδυμασίας (πολύ συχνό είναι το φαινόμενο διαμαχών μεταξύ των συλλόγων σε αυτό το θέμα) για κάθε νομό ή/και χωριό όπου να περιλαμβάνεται παρουσίαση, ανάλυση, αποκωδικοποίηση

μας είχε σταλεί την προηγούμενη εβδομάδα. Συζητήσαμε πάνω στις δράσεις της Πανηπειρωτικής και παμφηφεί εγκρίναμε τον απολογισμό της. Επίσης μελετήσαμε τη δράση της ΠΣΕ για την ψηφιακή εκδήλωση αρχικά και κατόπιν για την έκθεση στο Ζάππειο των εικαστικών και των συγγραφέων που έλκουν την καταγωγή τους από την Ήπειρο. Είπαμε πως μπορούμε και εμείς να βοηθήσουμε στην υλοποίηση της έκθεσης. Αρχικά θα έρθουμε σε επαφή με τους συγγραφείς και τους ζωγράφους που είναι η καταγωγή τους από την Βούρμπιανη. Θα τους ενημερώσουμε για όλα τα θέματα τα σχετικά με την εκδήλωση και θα τους δώσουμε οποιαδήποτε πληροφορία ή διευκρίνιση χρειαστούν. Επίσης είπαμε και εμείς ως Σύνδεσμος να βοηθήσει την Π.Σ.Ε για την οργάνωση της εκδήλωσης, αν η Π.Σ.Ε το επιθυμεί. Να έρθουμε σε επαφή και να μας πει σε τι ας χρειάζεται. Έγινε απολογισμός της δρά-

καίρι. Επίσης αποφασίστηκε η εκτύπωση του χάρτη του χωριού με τις ιστορικές ονομασίες, που μέρα με την μέρα χάνονται. Αποφασίστηκε η οργανωμένη και συστηματική παρουσία στο Facebook. Θα παρουσιάζονται θέματα σχετικά με το χωριό, με την παράδοση αλλά και τις νέες δράσεις.

«ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ "Η ΤΣΟΥΚΑ"»

Το ΔΣ της Αδελφότητας Ελληνικού «Η ΤΣΟΥΚΑ» συνεδρίασε με τηλεδιάσκεψη στις 11/02/2021 και ομόφωνα αποφασίστηκαν τα ακόλουθα: 1. Να γίνει προετοιμασία του ΔΣ, για να είναι οι ίδιοι οι καταστάσεις των μελών, για την προκήρυξη εκλογών για νέο ΔΣ στην Αδελφότητα, όταν οι συνθήκες το επιτρέψουν, δεδομένου ότι η θητεία του παρόντος ΔΣ, έχει λήξει από το τέλος Οκτώβρη του 2020. 2. Να ξεκινήσει η προετοιμασία μεταξύ των μελών μας, για τη συγκέντρωση της ύλης του φύλλου 136, της ΦΩΝΗΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ, που θα εκδοθεί στο τέλος του επόμενου μήνα. 3. Εγκρίνουν τον αποσταλέντα Διοικητικό και Οικονομικό απολογισμό της ΠΣΕ για όλο το προηγούμενο διάστημα και συχαίρουν τα μέλη του ΔΣ, για τον κάτω από δύσκολες και πρωτόγνωρες συνθήκες, διεξαχθέντα αγώνα για την ενίσχυση και εμπύχωση της Ηπειρωτικής Αποδημίας. Επίσης εκφράζουν την ευαρέσκειά τους για την αποφασισθείσα από το ΔΣ, εκδήλωση με τίτλο «Ηπειρώτες εικαστικοί και λογοτέχνες» και δηλώνουν ότι μέλη της δικής μας Αδελφότητας, εικαστικοί και λογοτέχνες θα συμμετάσχουν, όπως σας έχουμε κάνει γνωστό και με προηγούμενη επιστολή μας, στην εκδήλωση και τέλος μέλη της Αδελφότητας μας, θα συμβάλλουν με κάθε πρόσφορο τρόπο για την επιτυχή υλοποίηση της εν λόγω εκδήλωσης.

σης του Συνδέσμου κατά το έτος 2020 και αποφασίστηκε η δημιουργία τιμητικής εκδήλωσης στη Βούρμπιανη ή δυνατόν και στην Αθήνα για τον συμπατριώτη μας Γιώργο Χαλκιά, όπου θα διανεμηθεί και η ηχογράφηση, που έκανε ο Σύνδεσμος το καλο-

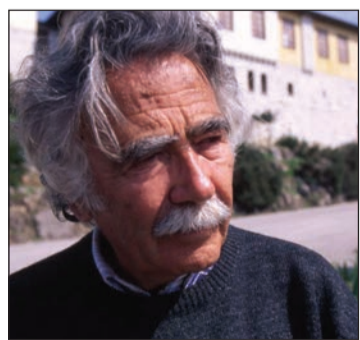
Η ΠΣΕ τιμά δημιουργούς, εικαστικούς και λογοτέχνες

Η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας (ΠΣΕ), τόσο στο χώρο της αποδημίας, όσο και στην Ήπειρο, έχει σαν κύριο προορισμό την προβολή του πολιτισμού της Ηπείρου και για το λόγο αυτό υποστηρίζει σθεναρά την ανάδειξη του έργου των Ηπειρωτών δημιουργών, ήτοι των εικαστικών και των λογοτεχνών. Στην κατεύθυνση αυτή κινούμενα τα Διοικητικά Συμβούλια της ΠΣΕ, διοργάνωσαν κατά καιρούς, αφιερώματα για την ανάδειξη του έργου όλων των Ηπειρωτών δημιουργών.

Συνολικά μέχρι σήμερα, τις τελευταίες 3 δεκαετίες, έχουν γίνει τρεις κύκλοι αφιερωμάτων για τους Ηπειρώτες δημιουργούς.

Πρώτος κύκλος. Τριήμερη έκθεση με παράλληλες πολιτιστικές εκδηλώσεις για τους Ηπειρώτες εικαστικούς δημιουργούς. Στην εκδήλωση αυτή που έγινε στις επιβλητικές αίθουσες του Ζαπτείου Μεγάρου, πήραν μέρος 80 Ηπειρώτες εικαστικοί δημιουργοί. Για την εκδήλωση τυπώθηκε καλαίσθητος κατάλογος, με την ευγενική χορηγία Ιδιωτών επαγγελματιών από την Ήπειρο. Σημαντική για την επιτυχία της έκθεσης, ήταν η συμβολή του Γιαννιώτη Ζωγράφου-Χαράκτη, καθηγητή της ΑΣΚΤ, **Βασίλη Καζάκου**. Καθοριστική επίσης για την υλοποίηση της έκθεσης ήταν η βοήθεια που προσέφεραν εκπρόσωποι Αδελφοτήτων και Ομοσπονδιών. Στη διάρκεια του κύκλου των παράλληλων εκδηλώσεων του τριήμερου, έγιναν διαλέξεις για θέματα τέχνης και πολιτισμού, συζητήσεις για αναπτυξιακά θέματα της Ηπείρου και ομιλίες για τους σπουδαίους Ηπειρώτες εικαστικούς, **Χρήστο Δαγκλή** και **Παύλο Βρέλλη**, από σπουδαίους Ηπειρώτες ομιλητές. Η επιτυχία της εκδήλωσης ήταν πολύ μεγάλη και πολλοί απόδομοι έδωσαν το παρόν. Η προβολή της εκδήλωσης έγινε μέσω της εφημερίδας μας «Πανηπειρωτική», με τη βοήθεια του Ηπειρωτικού τύπου και με τη ζωντανή μέσα από την οργανωμένη αποδημία διαφήμιση.

Το δεύτερο αφιέρωμα έγινε δέκα χρόνια μετά, το έτος 2008, με θέμα τους Ηπειρώτες εικαστικούς και λογοτέχνες. Στην τριήμερη αυτή εκδήλωση, που και πάλι έγινε στους εξαιρετικούς και μεγαλοπρεπείς χώρους του Ζαπτείου Μεγάρου, έλαβαν μέρος 100 Ηπειρώτες εικαστικοί και 55 λογοτέχνες. Στην υλοποίηση της εκδήλωσης βοήθησαν ο ζωγράφος χαράκτης **Βασίλης Σταύρου**, από το κάτω Αθμάνιο και ο λογοτέχνης **Μιχάλης Σπέγγος** από τα Γιάννενα. Καθοριστική βέβαια και πάλι ήταν η βοήθεια που

Παύλος Βρέλλης

έδωσαν τα μέλη των Αδελφοτήτων. Και πάλι με τη βοήθεια Ηπειρωτών χορηγών, εκδόθηκε καλαίσθητος κατάλογος. Κατά τη διάρκεια του κύκλου των παράλληλων εκδηλώσε-

ων του τριήμερου, έγιναν και πάλι ομιλίες, διαλέξεις και συζητήσεις για θέματα τέχνης και πολιτισμού, καθώς και θέματα αναπτυξιακά. Στο πλαίσιο της εκδήλωσης, τιμήθηκαν ο σπουδαίος ηπειρώτης λογοτέχνης **Δημήτρης Χατζής** και οι επίσης σπουδαίοι εικαστικοί **Κώστας Μαλάμος** και **Βασίλης Καζάκος**. Για την προβολή της εκδήλωσης, η οποία ήταν πολύ πετυχημένη, χρησιμοποιήθηκαν όλα τα πρόσφορα μέσα, δηλαδή τύπος, ραδιόφωνο και φυσικά η ζωντανή διαφήμιση της από τα μέλη και τους φίλους των

«Κυριακές, Κόκκινα Σπίτια» του Βασίλη Καζάκου, καθηγητή της ΑΣΚΤ

αποδημικών μας σωματείων. Να αναφέρουμε εδώ ότι για την επιτυχή υλοποίηση των πιο πάνω δράσεων δούλεψε με ιδιαίτερο ζήλο και μεράκι, ο σημερινός αντιπρόεδρος **Βασίλης Παπαϊωάννου** και φυσικά πολύ σημαντική ήταν η συμβολή του τότε προέδρου του ΔΣ της ΠΣΕ, **Κώστα Αλεξίου**.

Στη συνέχεια κατά τη διετία 2010-2011, η ΠΣΕ σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων και με τη βοήθεια της κας **Γεωργίας Λαδογιάννη**, καθηγήτριας νέας Ελληνικής φιλολογίας, του ως άνω Πανεπιστημίου, έγιναν στο χώρο της Παλιάς Βουλής, μια σειρά από αφιερώματα για σπουδαίους ηπειρώτες δημιουργούς, εικαστικούς και λογοτέχνες. Τιμήθηκαν ο λογοτέχνης **Χριστόφορος Μηλιώνης** και ο ποιητής **Μιχάλης Γκανάς** και οι **Νί-**

κος Χουλιαράς, μουσικός, λογοτέχνης, ζωγράφος και γλύπτης και ο **Θόδωρος Παπαγιάννης**, γλύπτης. Για την επιτυχία των αφιερωμάτων αυτών, εργάστηκε με ιδιαίτερο μεράκι ο τότε νεοεκλεγείς έφορος πολιτισμού του ΔΣ της ΠΣΕ, ο **Αλέξανδρος Λαμπρίδης** και φυσικά ο Γραμματέας του ΔΣ της ΠΣΕ, **Ιπποκράτης Κατσένης**. Τα αφιερώματα αυτά δεν είχαν συνέχεια, εξ αιτίας της κοινωνικοοικονομικής κρίσης που ενέσκηψε στη χώρα μας, από το 2010 και μετά.

Με τα αφιερώματα αυτά η ΠΣΕ προσπάθησε να καταγράψει το δημιουργικό ηπειρωτικό δυναμικό, να φέρει σε επαφή τη νέα γενιά με τους μεγαλύτερους και καταξιωμένους δημιουργούς για τη δημιουργία της επιθυμητής όσμωσης και να αποτίσει φόρο τιμής σε εκλιπόντες δημιουργούς, που με τη δράση τους συνέβαλαν τα μέγιστα στην ανάδειξη του Ηπειρωτικού πνεύματος και στην πρόοδο της Ηπείρου.

Με βάση τα πιο πάνω εκτεθέντα, **αβίαστα προκύπτει, ότι η σημερινή διοίκηση της ΠΣΕ, με την ικανή στελέχωση που διαθέτει, έχει όλα τα εχέγγυα, να διοργανώσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο το ήδη απο-**

Κώστας Μαλάμος

φασισθέν για το 2021 αφιέρωμα (σε ψηφιακή μορφή και δια ζώσης), για τους Ηπειρώτες δημιουργούς, με τίτλο «Ηπειρώτες εικαστικοί και λογοτέχνες».

Πρόσκληση συμμετοχής

Επιστολή με θέμα «Μεγάλο αφιέρωμα της ΠΣΕ με τίτλο "Ηπειρώτες εικαστικοί και λογοτέχνες"» έστειλε η η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας (ΠΣΕ) προς τα Σωματεία μέλη της (Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Ομοσπονδίες-Ενώσεις-Σύλλογοι -Αδελφότητες).

Η επιστολή, με ημερομηνία 11.2.2021, συνοδεύεται με τους πατριωτικούς χαιρετισμούς του προέδρου **Μάκη Κιάμου** και του Γενικού Γραμματέα **Σωτήρη Κολιούση** για λογαριασμό του Διοικητικού Συμβουλίου και έχει ως εξής:

«Αγαπητοί συμπατριώτες,

Σε συνέχεια της από 20/10/2020 επιστολής μας, σχετικής με το θέμα, έχουμε να σας πληροφορήσουμε τα ακόλουθα.

Το αφιέρωμα αυτό, την υλοποίηση του οποίου έχει αποφασίσει το Δ.Σ της Συνομοσπονδίας μας και έχει τίτλο «**Ηπειρώτες εικαστικοί και λογοτέχνες**», εξ αιτίας της πανδημίας που ενέσκηψε λόγω του κορωνοϊού, θα γίνει σε δύο φάσεις, εντός του έτους 2021.

Στην πρώτη φάση θα γίνει η προβολή του αφιερώματος στο διαδίκτυο, με διαδικτυακή έκθεση, στην οποία θα αναρτηθούν τα στοιχεία που θα λάβουμε από τους συμμετέχοντες, ήτοι τα βιογραφικά και τα δύο έργα τους για τους εικαστικούς και αντίστοιχα τα βιογραφικά και οι τίτλοι των πονημάτων τους, για τους λογοτέχνες. Τα στοιχεία αυτά, για τους Ηπειρώτες δημιουργούς θα αποτελέσουν και τον βασικό υλικό για την δημιουργία του καταλόγου για τη δεύτερη φάση του αφιερώματος.

Στη δεύτερη φάση το αφιέρωμα θα διοργανωθεί στην πληρότητα του δια ζώσης, όταν οι συνθήκες το επιτρέψουν-ελπίζουμε τον Οκτώβριο ή Νοέμβριο του 2021- στο Ζάπτειο Μέγαρο, όπως είχε γίνει και το 2008. Για τη φάση αυτή που θα συνδυασθεί με κύκλο τετραήμερων πολιτιστικών εκδηλώσεων, θα τυπωθεί και ο προαναφερθείς καλαίσθητος έγχρωμος κατάλογος με όλους τους συμμετέχοντες. Διευκρινίζεται ότι οι συμμετέχοντες δημιουργοί δεν επιβαρύνονται με καμία ατομική δαπάνη.

Δικαίωμα συμμετοχής στην έκθεση των εικαστικών, έχουν απόφοιτοι Ανωτάτων Σχολών Καλών Τεχνών του Εσωτερικού η του Εξωτερικού και μέλη του Επιμελητηρίου Εικαστικών Τεχνών Ελλάδος. Διευκρινίζεται ότι μεταξύ της διαδικτυακής, ψηφιακής έκθεσης και της δια ζώσης πραγματοποίησης στο Ζάπτειο, όταν οι συνθήκες την επιτρέψουν, θα υπάρξει επικαιροποίηση των συμμετοχών σε ό,τι αφορά τον αριθμό των έργων κάθε καλλιτέχνη και, ενδεχόμενα, και τις διαστάσεις τους.

Αντίστοιχα δικαίωμα συμμετοχής στην έκθεση των λογοτεχνών, έχουν οι Ηπειρώτες λογοτέχνες, που έχουν εκδώσει ένα τουλάχιστον βιβλίο με ποιήματα η λογοτεχνικά κείμενα.

Για την επιτυχή διεξαγωγή και υλοποίηση της ως άνω εκδήλωσης, έχει συσταθεί 5μελής Επιτροπή από μέλη του ΔΣ της ΠΣΕ με επικεφαλής τον Έφορο Πολιτισμού κ. Αλέξανδρο Λαμπρίδη, η οποία θα στελεχωθεί και από εκπροσώπους των εικαστικών και των λογοτεχνών. Η επιτροπή αυτή θα εισηγηθεί το τελικό πρόγραμμα στο ΔΣ της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας.

Από σας αγαπητοί συμπατριώτες ζητάμε να μας υποδείξετε εικαστικούς η λογοτέχνες από την Περιόχης σας, που να ενδιαφέρονται να πάρουν μέρος στην εκδήλωση αυτή και να μας κάνετε γνωστά μέχρι **20/03/2021**, τα στοιχεία τους, δηλαδή, ονοματεπώνυμο, ειδικότητα, κινητό κατά προτίμηση η σταθερό τηλέφωνο και οπωσδήποτε το μέιλ. Ζητάμε επίσης να κοινοποιήσετε στα μέλη σας και σε άλλους συμπατριώτες μας, τόσο την πρώτη φάση του πιο πάνω αφιερώματος, για να μπορέσουν να την παρακολουθήσουν μέσα από το site της ΠΣΕ, όσο και κύρια την βοήθεια σας στη δεύτερη φάση, στο Ζάπτειο Μέγαρο, όπου θέλουμε την συστράτευση σας, για να στεφθεί με απόλυτη επιτυχία η σπουδαία αυτή εκδήλωση καταγραφής και ανάδειξης, δύο σοβαρών συνιστωσών του Ηπειρωτικού Πολιτισμού».

Κόσμε που να σε γυρίσω...

Έντεκα τραγούδια απ' το δίσκο ηχογραφήθηκαν στον παραδοσιακό ξενοδοχείο «Ξενείον», που διατηρεί ο Γιώργος Μεράντζας στα Τζουμέρκα της Άρτας. Άλλα δυο ηχογραφήθηκαν στις εγκαταστάσεις των Antart Studios. Όλα τα τραγούδια ηχογραφήθηκαν με τον παλιό αυθεντικό τρόπο, που ηχογραφούνταν κάποτε οι δίσκοι, πριν η σύγχρονη τεχνολογία προσθέσει τη μοναχική μίξη κάθε δημιουργού σε διαφορετικό χρόνο: Δηλαδή οι μουσικοί παίζουν ταυτόχρονα και ο τραγουδιστής, ανάμεσά τους τραγουδά, σε πραγματικό χρόνο.

Μελωδίες με ηπειρώτικες... στάλες!

Ο Γιώργος Μεράντζας περιγράφει στην «Πανηπειρωτική» αυτή τη συναισθηματική μίξη «όλων μαζί», την ώρα της δημιουργίας.

Τη μέρα που θα γινόταν η ηχογράφιση του τραγουδιού «Μπάντες παιανίζουνε», έβρεχε καταρακτωδώς στους πρόποδες της Στρογγούλας των Τζουμέρκων, εκεί που ο Γ. Μεράντζας έχει δημιουργήσει, με μεράκι και σεβασμό στο μαγευτικό τοπίο, τον παραδοσιακό ξενώνα «Ξενείον». Οι δημιουργοί ήταν στην αίθουσα, που διαθέτει εξαιρετική ηχομόνωση σαν στούντιο. Είχαν πάρει και τις θέσεις τους και ήταν έτοιμοι για να ξεκινήσουν την ηχογράφιση, όπως την είχαν σχεδιάσει.

Έξω θεομηνία. Η δυνατή βροχή μαστίγωνε τα τζάμια της αίθουσας. Και τότε ακούστηκε η φωνή της Εύας Ατματζίδου, που παίζει κιθάρα στο δίσκο.

-Παιδιά! Αφήστε μου δυο μέτρα να παίξω κάτι πριν ξεκινήσουμε.

«Είχε την έμπνευση της βροχής! Η κιθάρα άρχισε να παίζει λιτά, σαν να στάζει κι αυτή μαζί με τη βροχή» λέει ο Γ. Μεράντζας. **«Οι νότες δεν είναι τίποτε επιδέξιο. Είναι το ηχητικό αποτέλεσμα μιας συναισθηματικής φόρτισης. Αυτά τα δυο μουσικά μέτρα των πενήντα δευτερολέπτων στην εισαγωγή του τραγουδιού είναι συγκλονιστικά, γιατί είναι η αίσθηση της στιγμής για να παίζει. Αυτό δεν υπήρχε μέσα μας. Ήταν η έμπνευση της Εύας εκείνη τη στιγμή... Αυτό είναι και το μεγάλο. Ο καθένας πορεύεται όπως θέλει. Αν αναζητήσεις θα πετύχεις αρκετά από αυτά που αναζητάς. Αν δεν τα αναζητήσεις ποτέ, δεν υπάρχουν για σένα. Δηλαδή στη ζωή τι θα ψάξεις, άμα δεν ξέρεις;».**

Ο Γ. Μεράντζας αφιέρωσε τα τραγούδια στη **Μάγδα Φύσσα**, τη μάνα του αντιφασίστα μουσικού **Παύλου Φύσσα**, τον οποίο δολοφόνησε μέλος της ναζιστικής οργάνωσης «Χρυσή Αυγή» στις 18 Σεπτεμβρίου 2013 στο Κερατσίνι. **«Στην γυναίκα σύμβολο αγάπης, πίστης και αντοχής. Τη μάνα όλων των παιδιών, που αν και μικρότερή μου είναι και δικιά μου μάνα»**, όπως λέει ο Γ. Μεράντζας.

Μιλά με συγκίνηση για

Ανάπαυλα στη διάρκεια των ηχογραφήσεων στο «Ξενείον». Διακρίνονται: Θάνος Τσελεμπής, Γιώργος Μεράντζας, Δημήτρης Σίντος, Εύα Ατματζίδου, Ντάσο Κούρτι (όρθιο), Βασίλης Προδρόμου και Δέσποινα Σπανού (καθιστοί)

τη μέρα που επισκέφτηκε το σπίτι της Μ. Φύσσα και της χάρισε το δίσκο. **«Αυτός που στέλνει ένα δώρο, νοιώθει μεγαλύτερη χαρά απ'τον αποδέκτη του δώρου, λέει ο Γ. Μεράντζας. Έκανα αυτόν το δίσκο με αυτά τα λόγια, με αυτή την ηχογράφιση, δώρο σε αυτούς που θα τον διαλέξουν για να τον έχουν στη ζωή. Έχω μάθει, στην πενήντάχρονη μοναχική πορεία, ότι ποτέ δεν ξέρεις ποιός σε ακούει και με ποιά συναισθήματα δένεται μαζί σου. Άλλωστε και γώ από ένα τετράστιχο και μια μελωδία έχω κρατηθεί στη ζωή».**

Ο τίτλος του δίσκου

Ο δίσκος κυκλοφορεί απ' το «Ogdoo Music Group» και ο τίτλος προέρχεται από το στίχο του **Βαγγέλη Βελώνια** «Κόσμε που να σε γυρίσω που δεν έχεις γόνατα...»

Ο Βαγγέλης Βελώνιας υπογράφει τα οχτώ τραγούδια του δίσκου. Ένα ποίημα είναι του μεγάλου ποιητή **Κώστα Βάρναλη**, ένα του Χιώτη ποιητή **Φώτη Αγγουλέ** και ένα του **Δημήτρη Λέντζου**, σημαντικού επίσης σύγχρονου στιχουργού και ποιητή.

Το τραγούδι «**Απ' το Στρόμπολι**» σε στίχους του Βαγγέλη Βελώνια και μουσική

του **Γιώργου Καζαντζή** είναι γραμμένο για τον **Θάνο Μικρούτσικο**, ακριβό φίλο -το «Φούλη», όπως λένε στην τον «Αδερφούλη» στην Ήπειρο- του Γιώργου Μεράντζα.

Τη μουσική των τραγουδιών συνθέτουν οι δημιουργοί: Δύο τραγούδια ο **Τάσος Γκρουσ**, δύο τραγούδια ο **Παντελής Θαλασσινός**, δύο τραγούδια ο **Ντάσο Κούρτι**, δύο τραγούδια ο **Δημήτρης Σίντος** και από ένα τραγούδι οι **Γιώργος Καζαντζής**, **Δημήτρης Μπάκουλης** και **Μανώλης Πάππος**.

Οι μουσικοί και όσοι συνέπραξαν στο δίσκο, κατά αλφαβητική σειρά, είναι: **Εύα Ατματζίδου** (κιθάρα), **Διονύσης Θεοδόσης** (κλαρίνο), **Ντάσο Κούρτι** (ακορντεόν), **Βασίλης Προδρόμου** (κιθάρες, μπαγαλαμάς), **Νίκος Σαμαράς** (τρομπέτα), **Δημήτρης Σίντος** (πιάνο, λαούτο, κιθάρα, όρθιο μπάσο), **Δέσποινα Σπανού** (βιολοντσέλο και φωνητικά), **Μανώλης Πάππος** (μπουζούκι, ακουστική κιθάρα), **Θάνος Τσελεμπής** (κρουστά), **Αναστασία Χατζηαποστολίδου** (φωνητικά) και **Παιδική Χορωδία Σπύρου Λάμπρου** σε ένα τραγούδι. Την ενορχήστρωση υπογράφει ο **Δημήτρης Σίντος**.

ΓΙΑΝΝΙΝΑ: Πρώτη πρωτοποριακή καρδιολογική επέμβαση στην Ελλάδα!

Το ΠΓΝΙ και στην ένθετη φωτογραφία ο καθηγητής Λ. Μιχάλης

Με επιτυχία έγινε στην Ελλάδα επέμβαση αγγειοπλαστικής υψηλού κινδύνου στο Πανεπιστημικό Γενικό Νοσοκομείο Ιωαννίνων (ΠΓΝΙ) στις 16 Φεβρουαρίου 2021. Το ΠΓΝΙ είναι το πρώτο νοσοκομείο στην Ελλάδα στο οποίο γίνονται τέτοιου είδους επεμβάσεις.

Η επέμβαση σε ασθενή μικρής ηλικίας πραγματοποιήθηκε από επιστημονική ομάδα ιατρών και νοσηλευτών υπό τον καθηγητή Καρδιολογίας και διευθυντή της Β' Καρδιολογικής Κλινικής **Λάμπρο Μιχάλη**. Για την επέμβαση χρησιμοποιήθηκε η συσκευή Impella. Πρόκειται για μια «τεχνητή καρδιά» που τοποθετείται διαδερμικά σε ασθενείς με επηρεασμένη καρδιακή λειτουργία. Η συσκευή χρησιμοποιείται είτε για πραγματοποίηση επεμβάσεων σε τέτοιους ασθενείς, είτε για προσωρινή υποκατάσταση της καρδιακής τους λειτουργίας.

Μιλώντας στην ΕΡΤ ο Λ. Μιχάλης εξέφρασε την ικανοποίησή του τονίζοντας: **«Ακόμη και σε αυτούς τους δύσκολους καιρούς υπάρχουν ρηξικέλευθες και καινοτόμες προσπάθειες που ανοίγουν τους ορίζοντες της επιστήμης και εν προκειμένω της ελληνικής καρδιολογίας και είναι σημαντικό ότι η επιτυχής αυτή επέμβαση έγινε για πρώτη φορά στο ΠΓΝΙ».**

Το ΠΓΝΙ έχει δημιουργήσει ειδικό πρόγραμμα πραγματοποίησης τέτοιων υψηλής εξειδίκευσης επεμβάσεων από ομάδα ιατρών και νοσηλευτών της Α' και Β' Καρδιολογικής Κλινικής, της Καρδιοχειρουργικής, της Αγγειοχειρουργικής και της Αναισθησιολογικής Κλινικής υπό τον Λ. Μιχάλη.

«Ιατρική και προσφορά, έννοιες αλληλένδετες»

Το επίπεδο της προσφοράς αυτών των υπηρεσιών στους ασθενείς και τους τρόπους με τους οποίους οργανώνονται περιέγραψε ο Λ. Μιχάλης λίγες μέρες πριν την επέμβαση.

Σε συνέντευξή του στη δημοσιογράφο **Ανθή Αγγελοπούλου** (Nextdeal 1.2.2021) ο Λ. Μιχάλης ανέφερε: «Πιστεύω ακράδαντα ότι η επιστήμη όπως και όλοι οι άνθρωποι για να επιβιώσουν πρέπει να είναι

διασυνδεδεμένοι. Κανείς δεν μπορεί να τα κάνει όλα μόνος του. Η ικανότητα να διασυνδέσει με αντίστοιχα διεθνή κέντρα βοηθά όχι μόνο στο να μαθαίνεις έγκαιρα τη γένεση κάθε προβληματισμού αλλά και να συμμετέχεις στη λύση του. Να φέρνεις τις νέες τεχνολογίες που επικρατούν παγκόσμια, να εκπαιδεύεις το εντόπιο προσωπικό για να αποδεχθεί και να εφαρμόσει στη συνέχεια αυτές τις τεχνολογίες. Διότι το σημαντικό δεν είναι μόνο να φέρεις τις νέες τεχνολογίες στο νοσοκομείο ή την κλινική σου, αλλά να ξέρεις να τις λειτουργήσεις σωστά και να τις προσφέρεις μετά στην κοινωνία και στον άνθρωπο. Γιατί οι έννοιες της ιατρικής και της προσφοράς είναι αλληλένδετες!»

Ο Λ. Μιχάλης γεννήθηκε το 1960 στην Άρτα, όπου και ολοκλήρωσε τις σπουδές του στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Το 1978 εισήχθη 5ος στην Ιατρική Σχολή του ΕΚΠΑ από όπου αποφοίτησε το 1984 με Άριστα. Έλαβε υποτροφίες από το Εθνικό Ίδρυμα Υποτροφιών για όλα σχεδόν τα έτη φοίτησης στην Ιατρική Σχολή. Το 1989 έλαβε τη διδακτορική του διατριβή από την Ιατρική Σχολή Αθηνών με Άριστα, ενώ το 1992 έγινε μέλος του Royal College of Physicians του Λονδίνου (MRCP) μετά από εξετάσεις. Ειδικότητα Καρδιολογίας και μετεκπαίδευση στην Επεμβατική Καρδιολογία έκανε στη Μεγάλη Βρετανία όπου, μετά το τέλος της εκπαίδευσής του εκλέχθηκε Λέκτορας στη Σχολή Μεταπτυχιακής Ιατρικής του Πανεπιστημίου Keele και εργάστηκε για δύο έτη.

Το 1995 εκλέχθηκε Λέκτορας Καρδιολογίας στην Ιατρική Σχολή Ιωαννίνων και επέστρεψε στην Ελλάδα και το 1999 εκλέχθηκε Αναπληρωτής Καθηγητής Καρδιολογίας. Το 2005 εκλέχθηκε καθηγητής Καρδιολογίας στην ίδια Ιατρική σχολή και από το 2014 διευθύνει τη Β' Καρδιολογική Κλινική του ΠΓΝΙ.

Τα κείμενα έγραψε ο Γιώργος Μουσαγός

Ανάγκη δυναμικής παρουσίας στη δράση της ΠΣΕ

Η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας (ΠΣΕ) τήρησε την σαραντάχρονη παράδοση με την εκδήλωση για την «Πίτα του Ηπειρώτη 2021» και μέσα στις συνθήκες της πανδημίας. Η εκδήλωση έγινε με διαδικτυακή συμμετοχή στις 28 Φεβρουαρίου 2021 στα γραφεία της ΠΣΕ, Κλεισθένους 15, 7ος όροφος. Ειδικότερα φέτος η εκδήλωση πήρε τη μορφή μαθήματος επιμονής, ετοιμότητας και αγωνιστικής Ηπειρωτικής δημιουργίας. Ήταν αφιερωμένη στους υγειονομικούς, στους ανθρώπους που πέραν από το καθήκον τους αφήφούν τον κίνδυνο για τη ζωή τους και μάχονται ηρωικά για τη ζωή των πολιτών. Πραγματοποιήθηκε με ορισθέντα μέλη του ΔΣ και με την τήρηση όλων των κανόνων υγιεινής, όπως καθορίζει το πρωτόκολλο του ΕΟΔΥ και της Πολιτικής Προστασίας.

Την εκδήλωση άνοιξε ο πρόεδρος της ΠΣΕ **Μάκης Κιάμος**, ο οποίος είπε:

«Αξιότιμες Κυρίες, Αξιότιμοι Κύριοι προσκεκλημένοι, Ηπειρώτισσες και Ηπειρώτες, Φίλες και φίλοι της Ηπείρου.»

Καλώς ανταμώσαμε σήμερα, στην κορυφαία εκδήλωση της Ηπειρωτικής Αποδημίας, στη μεγάλη μας γιορτή, της κοπής της πίτας του Ηπειρώτη, έστω και κάτω από αυτές τις ιδιαίτερες συνθήκες της πανδημίας, που βιώνει ολόκληρος ο πλανήτης.

Ο κορυφαίος αυτός θεσμός της Π. Σ.Ε., που ενώνει τους Ηπειρώτες όπου γης, λειτούργησε τόσες δεκαετίες και καταξιώθηκε στη συνείδηση όλων μας. Είναι ένας θεσμός που αποδεικνύει τη διαχρονικότητα των Ηπειρωτικών αξιών και την αλήθεια της παράδοσης. Συνιστά όμως και αιτία προβληματισμού για τη σύγχρονη πραγματικότητα. Συνθήκες και απόψεις, τρόπος ζωής, σκέψης και δράσης κατευθύνονται από τον αόρατο μιν, θανατηφόρο δε, αυτόν εχθρό της ανθρωπότητας. Όλοι μας δίνουμε τον αγώνα μας. Ο καθένας από το δικό του μετερίζι. Υπάρχουν όμως και οι συμπολίτες μας που νυχθημερόν προσπαθούν, «ματώνουν» θα λέγαμε, να αντιμετωπίσουν την επέλαση αυτής της πανδημίας. Είναι οι υγειονομικοί μας, οι άνθρωποι που πέρα από το καθήκον τους αφήφούν τον κίνδυνο για τη ζωή τους και μάχονται ηρωικά για την υγεία των πολιτών.

Αυτούς τους συμπολίτες μας, η Πανηπειρωτική τιμά φέτος και τους αφιερώνει την σημερινή μας γιορτή.

Ένα μεγάλο ευχαριστώ από καρδιάς σε όλους τους υγειονομικούς, στους ανθρώπους αυτούς που δίνουν τη μάχη με μοναδική αντοχή και αυταπάρηση. Υποκλινόμεσθε!

Αξιότιμες Κυρίες, Αξιότιμοι Κύριοι προσκεκλημένοι, Ηπειρώτισσες και Ηπειρώτες, Φίλες και φίλοι της Ηπείρου.»

Στην κορυφαία αυτή εκδήλωση της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας, την «Πίτα του Ηπειρώτη», δηλώνεται φανερά και κοινοποιείται σε όλους τους Ηπειρώτες και τις Ηπειρώτισσες η δράση και ο προγραμματισμός δράσης της. Σ' αυτή τη γιορτή πέρυσι βρονοφωνάσαμε πως «το Ζάππειο είναι

πανεθνικό δημιούργημα. Δεν πωλείται, δεν ιδιωτικοποιείται και δεν αλώνεται. Το υπερασπίζει καταρχάς το ελληνικό πολιτιστικό μεγαλείο και ο αδούλωτος, υπερήφανος και φυσικά άκαμπτος ηπειρωτισμός». Και το πετύχαμε.

Η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας πιστή στο καθήκον της, όπως απορρέει από το ίδιο το Καταστατικό της και καθοδηγούμενη από τις αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης, προγραμματίζει, διεκδικεί και απαιτεί λύση των καιρίων προβλημάτων της Ηπείρου και των αποδήμων Ηπειρωτών. Η επικοινωνία, η μετάβαση στη γενέτειρα, είναι πλέον πολύ δύσκολη και για πολλούς ακατόρθωτη. Τα έξοδα μετακίνησης και ιδιαίτερα τα διόδια και η γέφυρα του Ρίου-Αντιρρίου είναι βασικοί ανασταλτικοί παράγοντες. Παράλληλα όμως πρέπει να αναφέρουμε, ότι δεν μας βρίσκει σύμφωνους και ο καταγιγισμός αδειών, για την εγκατάσταση σε κάθε γωνιά και σε κάθε Ηπειρωτικό βουνό, ανεμογεννητριών που σε τελική ανάλυση όχι απλά αλλοιώνουν το τοπίο, αλλά καταστρέφουν το μοναδικό της ηπειρωτικής ομορφιάς. Και να πούμε τέλος, πως τα Ηπειρωτικά χωριά πρέπει να ζήσουν. Ταχυδρομεία, Τράπεζες, ΚΤΕΛ και λοιπές υπηρεσίες, αναβάθμιζαν το βιοτικό επίπεδο των πολιτών. Σήμερα, η κατάργησή τους όχι μόνο υποβαθμίζει το βιοτικό επίπεδο, αλλά συντελεί τα μέγιστα στην ερήμωση και τον πλήρη μαρασμό της Ηπειρωτικής υπαίθρου.

Η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας σας θέλει όλους και όλες κοντά της. Έχει μεγιστοποιήσει τη δράση της και έχει επεκταθεί ουσιαστικά η παρέμβασή

της σε τομείς που αφορούν την επίλυση των χρόνιων προβλημάτων της Ηπείρου και της Ηπειρωτικής Αποδημίας. Γι' αυτό είναι ανάγκη και καθήκον να είναι έντονη, δυναμική και καθολική η παρουσία κάθε Ηπειρώτη και Ηπειρώτισσας στις δράσεις της Πανηπειρωτικής.

Όλοι και όλες μαζί κοντά στην Πανηπειρωτική μας για την Ήπειρο της καρδιάς μας.

Σας ευχαριστώ θερμά όλους για την συμμετοχή σας στη σημερινή μας γιορτή και εύχομαι αυτές οι δύσκολες στιγμές που βιώνουμε σύντομα να γίνουν παρελθόν».

Οι υπουργοί

Την εκδήλωση χαιρέτησαν οι υπουργοί:

Κυριάκος Πιερρακάκης, υπουργός Ψηφιακής Διακυβέρνησης: «Να σας ευχαριστήσω για την ιδιαίτερα τιμητική σας πρόσκληση να βρισκόμαστε σήμερα μαζί σας.

Θέλω να πω ότι στο Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης έχουμε μεγάλη αγάπη για την Ήπειρο. Η Ήπειρος έχει μια ευρύτερη τάση, ευρύτερη δυνατότητα να συνδέεται και με ανθρώπους που δεν είναι αιμιγύα παιδιά τους, να αποκτά δεσμούς με τους επισκέπτες της που υπερβαίνουν τις κλασικές συντεταγμένες καταγωγής. Κι αυτό σίγουρα συμβαίνει με την περίπτωση του υποφαινόμενου εκ Μάνης Υπουργού.

Παρόλα αυτά οφείλω να πω ότι ερμηνεύω τη σημερινή σας πρόσκληση και με έναν ευρύτερο χαρακτήρα, αυτού του μέσου με το οποίο βρισκόμαστε. Των ψηφιακών μέσων που μέσα σε μια πολύ δύσκολη χρονιά μας έφεραν όλους

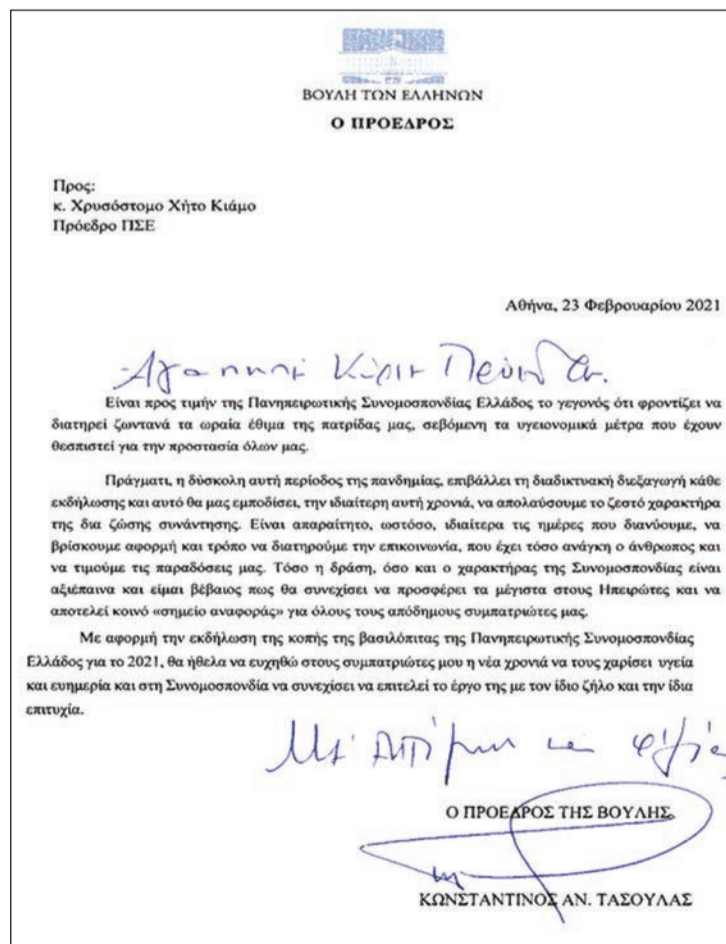

Την κοπή της «Πίτας του Ηπειρώτη 2021», ευλόγησε ο Ηπειρώτης αρχιμανδρίτης, πατήρ Σπυρίδων Κατραμάδος. Αδυναμία συμμετοχής δήλωσαν, τηλεφωνικά, ο Δήμαρχος Αθηναίων Κώστας Μπακογιάννης και ο πρόεδρος ΕΤΑΔ Αντώνης Μπέζας. Η ΠΣΕ νοιώθει ιδιαίτερη υποχρέωση να ευχαριστήσει τον Γρηγόρη Ζαφείρη που βιντεοσκοπήσε όλη την εκδήλωση. Επίσης τους πατριώτες Γρηγόρη και Γεράσιμο Ζιάκα που και φέτος δώρισαν την πίτα. Θερμές ευχαριστίες και στον πατριώτη μας Νικόλαο Μπέσιο, (ανθοπωλείο Μυροβόλος), που δώρισε τα λουλούδια με τα οποία στολίστηκε ο χώρος. Μετά την εκδήλωση η ΠΣΕ ανακοίνωσε: «Η «Πίτα του Ηπειρώτη 2021», έστω και με αυτές τις συνθήκες που επέβαλε φέτος ο κορονοϊός, συνιστά αληθινό μάθημα συνύπαρξης και συμμετοχικής δράσης στην υπηρεσία και την προώθηση του Ηπειρωτικού πολιτισμού. Ευχόμαστε σύντομα να αλλάξουν οι συνθήκες, για να προγραμματίσουμε και να διοργανώσουμε μια αντάξια εκδήλωση συνάντησης, όπου θα αποτυπωθεί η διάρκεια, η αντοχή και το μέγεθος του Ηπειρωτικού πολιτιστικού μεγαλείου. Έτσι, όπως κάθε χρόνο».

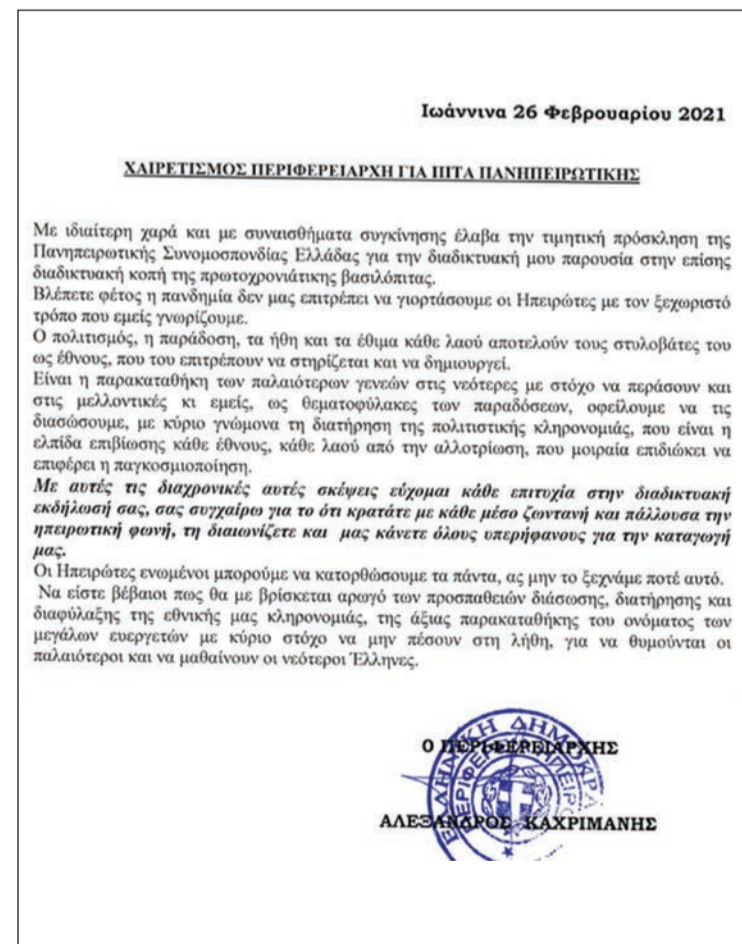
κοντά. Ο στόχος και η ελπίδα μας είναι αυτό να είναι η διαχείριση μιας συγκεκριμένης κατάστασης. Τα μέσα αυτά έρχονται να επικουρήσουν γιατί εντέλει τίποτε δεν αποκαθιστά την ανθρώπινη επαφή. Άρα, εύχομαι του χρόνου να βρεθούμε με τον παραδοσιακό τρόπο και αυτά τα μέσα να είναι μόνο πρόσθετα. Το 2021 είναι μια χρονιά ελπίδας...Τις καλύτερες ευχές μου για ένα πολύ παραγωγικό έτος, για ένα έτος ελπίδας».

Γιώργος Στύλιος, υφυπουργός Ψηφιακής Διακυβέρνησης: «Είναι μεγάλη η χαρά που σήμερα βρισκόμαι, έστω και μ' αυτόν τον τρόπο, διαδικτυακά κοντά σας. Η συγκίνησή μου είναι μεγάλη κάθε φορά που συναντιέμαι και βρίσκω Ηπειρώτες-πατριώτες μας. Η Ήπειρος έχει το χαρακτηριστικό να έχει πολλά από τα παιδιά της στην αποδημία, τόσο στην Ελλάδα, όσο και στο εξωτερικό. Μας συνδέει όμως ένα αόρατο νήμα, ισχυρό και δυνατό και αυτό είναι η αγάπη μας για τον τόπο μας, η αγάπη για την πατρίδα μας...Εύχομαι σ' όλους σας μια

σελ 10

Οι χαιρετιστήριες επιστολές του προέδρου της Βουλής των Ελλήνων Κωνσταντίνου Τασούλα (αριστερά) και του Περιφερειάρχη Ηπείρου Αλέξανδρου Καχριμάνη (δεξιά)

Στιγμιότυπο από την «Πίτα του Ηπειρώτη 2021». Διακρίνονται (από αριστερά): Βασίλης Παπαϊωάννου, Α΄ Αντιπρόεδρος της ΠΣΕ, Μαρίκα Γκόνη, Έφορος Δημοσίων Σχέσεων της ΠΣΕ, ο Αρχιμανδρίτης Σπυρίδων Κατραμάδος, Χρυσόστομος-Μάκης Κιάμος-Χήτος, πρόεδρος της ΠΣΕ και Κώστας Γαβριήλ, Β΄ Αντιπρόεδρος της ΠΣΕ.

Τα επίκαιρα μηνύματα των προέδρων των Ομοσπονδιών

Στον πληθυσμιακό αφανισμό των εκατοντάδων χωριών της Ηπείρου και την περαιτέρω οικονομική της φτωχοποίηση επικεντρώθηκαν τα μηνύματα των εκπροσώπων των Ομοσπονδιών.

Μιχάλης Μαρτσέκης, πρόεδρος Ομοσπονδίας Κονίτης: «Σήμερα που γιορτάζουμε, έστω και διαδικτυακά, η παραδοσιακή γιορτή της Πίτας του Ηπειρώτη στην Ήπειρο συντελείται με γοργό και ανεξέλεγκτο ρυθμό η πληθυσμιακή της ερήμωση, ιδίως των ορεινών περιοχών και γι' αυτό μειοδοτείται η φτωχοποίηση της Ηπείρου και των κατοίκων της. Έτσι επιβάλλεται η κινητοποίηση της οργανωμένης αποδημίας της Ελλάδας, αλλά και του ζωντανού Ελληνισμού του εξωτερικού, ώστε να αποτρέψουμε τον πλήρη πληθυσμιακό αφανισμό των εκατοντάδων χωριών της Ηπείρου και την περαιτέρω οικονομική της φτωχοποίηση... Προετοιμάζει κάποιος φορέας Ηπειρωτικός, με πρωταγωνίστρια πιστεύω την ΠΣΕ, αλλά και με όλες τις μεγάλες Ηπειρωτικές Συνομοσπονδίες του εξωτερικού, να εντάξουμε πρωτοβουλίες και εκδηλώσεις για τη γιορτή, την εθνική των 200 χρόνων από την παλιγγενεσία μέχρι σήμερα και να προτάξουμε και να εκθέσουμε τη μεγάλη συμμετοχή των εθνικών ευεργετών τόσο στην παλιγγενεσία του 1821, όσο και κυρίως στο στήσιμο του Ελληνικού Κράτους από το 1821 μέχρι σήμερα δεδομένου ότι από το σύνολο των εθνικών ευεργετών το μεγαλύτερο μέρος είναι Ηπειρώτες ευεργέτες. Ευελπιστώ ότι ενωμένοι οι Ηπειρώτες θα πετύχουμε τόσο να αποτρέψουμε τη συρρίκνωση την πληθυσμιακή, αλλά και περαιτέρω την φτωχοποίηση της Ηπείρου, γιατί το Κράτος οφείλει στην Ήπειρο πάρα πολλά. Ευχαριστώ και εύχομαι σε όλους χρόνια πολλά και υγεία».

Αλέξης Τσέκας, πρόεδρος Ομοσπονδίας Μουργκάνας: «Η Ομοσπονδία Μουργκάνας, μέλος της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδος προσδοκά και ελπίζει την νέα χρονιά να αφήσουμε πίσω μας την μακρινή πολιτιστική και κοινωνική νύχτα στην οποία βρισκόμαστε. Την αναγκαστική αυτή αδράνεια, τη στασιμότητα που μας επέβαλε, τόσο αναπάντεχα, η παγκόσμια ασθένεια. Ταυτόχρονα βαρύνει τους ωμούς όλων μας, των πολιτιστικών στελεχών και των ανθρώπων της Ηπειρωτικής αποδημίας, το χρέος να σταθούμε όρθιοι αυτή την περίοδο, να εμπνεύσουμε αισιοδοξία και δύναμη, αλλά και να πείσουμε ότι είμαστε εδώ. Παρόντες! Το απαιτεί η ιστορία

της συνομοσπονδίας, το επιβάλουν οι τεράστιες προσωπικότητες που προϋπήρχαν πριν από μας, σε αντίστοιχες κομβικές περιόδους. Συντηρώντας τώρα τον πολιτιστικό μας πλούτο και αναδεικνύοντας τις απαιτήσεις και τα προβλήματα των καιρών, έως την ώρα που θα βγούμε πάλι στο ξέφωτο... Με αυτές τις σκέψεις εύχομαι καλή χρονιά σε όλους!»

Βασίλης Μάνος, Αντιπρόεδρος Ομοσπονδίας Πωγωνησίων: «Ο πρόεδρος και τα μέλη του ΔΣ της Ομοσπονδίας Πωγωνησίων σας ευχόμαστε από την καρδιά μας το νέο έτος να είναι ευτυχισμένο, δημιουργικό, ανέφελο, με υγεία για όλους, με προκοπή για την Ήπειρο και πάνω απ' όλα να φέρει το τέλος της πανδημίας που ζούμε, ώστε να μπορέσουμε κάποια στιγμή να συναντηθούμε με το καλό από κοντά. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να πούμε ότι αξίζουν συγχαρητήρια στην ΠΣΕ για τη σημερινή εκδήλωση η οποία, έστω εξ αποστάσεως μας δίνει τη δυνατότητα να ανταμώσουμε εμείς, να δώσουμε και να ανταλλάξουμε ευχές και, κυρίως αποδεικνύει ότι κανένας αστάθμητος παράγοντας δεν μπορεί να καταργήσει και να αποτρέψει αυτές τις κορυφαίες και πολιτιστικές ανθρωπίνες εκδηλώσεις, όπως είναι η Πίτα του Ηπειρώτη... Ελπίζουμε και ευχόμαστε ότι βαδίζουμε την αρχή του τέλους και ότι το προσεχές καλοκαίρι θα μπορέσουμε να σμιξουμε όλοι μαζί και να γιορτάσουμε στα χωριά μας υπό τους μελωδικούς ήχους των κλαρίνων την επανεκκίνηση κάθε δραστηριότητας και κυρίως την επιστροφή των ανθρωπίνων σχέσεων στην κανονική τους μορφή. Καλή χρονιά σε όλες και όλους και μακάρι να ανταμώσουμε στα χωριά μας».

Χρήστος Λαναράς, πρόεδρος της Ομοσπονδίας Τζουμερκιωτών: «Εκ μέρους της Ομοσπονδίας Τζουμερκιωτών εύχομαι υγεία σε όλους τους συμπατριώτες και γρήγορα να ξεπεράσουμε τον μεγάλο εχθρό, την πανδημία. Εύχομαι σε όλους τους Τζουμερκιώτες το καλοκαίρι να βρεθούμε στα Τζουμερκα και τον Αύγουστο να ανταμώσουμε στον Παρθενώνα των Τζουμερκίων, το ιστορικό γεφύρι της Πλάκας... Είναι καιρός όλοι μαζί ενωμένοι να αγωνιστούμε και να διεκδικήσουμε περισσότερα για τον τόπο μας, γιατί τα δικαιούμαστε. Σας ευ-

χαριστώ».

Γιώργος Κουρτέσας, πρόεδρος της Ομοσπονδίας Ραδοβιζινών Άρτας: «Χαιρετίζω και εγώ εκ μέρους της Ομοσπονδίας την πρωτοβουλία αυτή της ΠΣΕ, την διοργάνωση της Πίτας του Ηπειρώτη. Ένας θεσμός που καλύφθηκε τα προηγούμενα χρόνια και δεν θα πρέπει να παραλείπεται. Εύχομαι να είμαστε όλοι καλά. Σαν έθνος περάσαμε πολλά αλλά τα ξεπεράσαμε όλα... Η δύναμη του Έλληνα καταφάνηκε στον μέγιστο βαθμό στα βάθη της ιστορίας. Πριν ακριβώς 200 χρόνια δείξαμε ότι ποτέ δεν καταβαλλόμαστε. Χρόνια Πολλά».

Κώστας Στεργίου, Ομοσπονδίας Αδελφοτήτων Καλαμά: «Το ΔΣ της Ομοσπονδίας Αδελφοτήτων Καλαμά αναλογιζόμενο τις ευθύνες αλλά και τις υποχρεώσεις του θέλει να εκφράσει τη συμπαράστασή του στην υγεία των συμπατριωτών μας αλλά και ολόκληρου του ελληνικού λαού. Ευτυχώς έχουμε στη διάθεσή μας το νοσοκομείο Χατζηκώστα, που κάποιοι ανόητοι ήθελαν πριν μερικά χρόνια να το κλείσουν, και προσφέρει επάξια τις υπηρεσίες του. Ο αόρατος εχθρός θα έχει σίγουρα την τύχη των δημιουργών του. Δεν ξεχνάμε όμως και θα αγωνιστούμε με περισσότερο πάθος να αντιμετωπίσουμε τον ορατό εχθρό που προσπαθεί να καταστρέψει ό,τι πολυτιμότερο διαθέτει η Ηπειρωτική φύση. Τα βουνά και τα ποτάμια. Γλέντια και πανηγύρια θα ξανακάνουμε. Επιβάλλεται όμως να είμαστε σε εγρήγορση για να προστατεύουμε το φυσικό πλούτο της Ηπείρου. Να προστατεύσουμε ό,τι κληρονομήσαμε από τους προγόνους μας. Να προστατεύσουμε ό,τι κληρονομήσαμε από τους Ηπειρώτες ευεργέτες».

Γιώργος Τζομάκας, Πρόεδρος της Ομοσπονδίας Λιβαδιάς Βορείου Ηπείρου: «Θα ήθελα αν απευθύνω ένα μήνυμα σε όλους τους Ηπειρώτες απανταχού της γης αλλά ειδικότερα στους συμπατριώτες Βορειοηπειρώτες που μένουν μόνιμα στην Ήπειρο. Εκτός από τη δυσκολία της πανδημίας οι συμπατριώτες Βορειοηπειρώτες βιώνουν και άλλες δυσκολίες. Εύχομαι ειλικρινά να περάσουμε αυτά τα εμπόδια... και να μπορέσουμε να διοργανώσουμε τις εκδηλώσεις μας με τον παραδοσιακό τρόπο».

Οι υγειονομικοί

Αφροδίτη Ρέτζιου, πρόεδρος της Ομοσπονδίας Ενώσεων Νοσοκομειακών Γιατρών Ελλάδας: «Νιώθω ιδιαίτερα συγκινημένη γιατί κατάγομαι από την Ήπειρο. Από την Βροσύνα, που επισκέπτομαι συχνά. Οι νοσοκομειακοί γιατροί στο σύνολο της υγείας, δίνουμε έναν πιάνιο αγώνα για τη ζωή των ασθενών κάτω από ιδιαίτερα αντίξοες συνθήκες, εξαιτίας της τραγικής υποστελέχωσης του δημόσιου συστήματος υγείας. Είμαστε στο πλευρό των αλλά και όλου λαού μας που δοκιμάζεται σκληρά. Θα συνεχίσουμε με το σύνθημα: "Κάτω από τη μάσκα έχουμε φωνή και θέλουμε να ακούγεται δυνατά"».

Τάσος Χατζής, μέλος του ΔΣ της ΠΣΕ, μέλος του ΔΣ του ΙΣΑ. «Είναι αυτονόητο ότι όλοι οι χαιρετισμοί εμπειρεύουν τη λέξη υγεία. Αυτό περνάει μέσα από την υποδομή και τις προτάσεις που διατύπωσε η κ. Ρέτζιου. Περνάει όμως και από τη δική μας συμπεριφορά. Γιατί δεν είναι μόνο η πανδημία. Είναι και ο τρόπος ζωής, είναι οι εμβολιασμοί, το κάπνισμα, ο αλκοολισμός. Είναι η άσκηση, η άθληση.. Όλα αυτά μαζί είναι που θα μας βοηθήσουν να ζήσουμε και να ζήσουμε με υγεία. Καλή χρονιά».

Πρώην πρόεδροι της ΠΣΕ

Ο χαιρετισμός του **Παύλου Κοσοβίτσα**: «Συμπατριώτες και συμπατριώτισσες απανταχού της γης. Ας σηκωθούμε λίγο ψηλότερα, ας σηκωθούμε για τη σωτήρια συλλογική και ατομική πράξη. Ας σηκωθούμε αντλώντας από την ιστορική μας φιλοπατρία, τον πόνο του καθενός για τον τόπο μας, την γενναϊότητα των ευεργετών μας και με τη δύναμη που μας όπλισε η τραχύτητα της ζωής μας ενωμένοι ας κάνουμε το άλμα πέρα από τη φθορά. Κοινό χρέος, κοινός αγώνας η σωτηρία της Ηπείρου. Υγιαίνετε αγαπητοί συμπατριώτες και συμπατριώτισσες. Υγιαίνετε και μακροημερεύετε αγωνιζόμενοι».

Η χαιρετιστήρια επιστολή του **Κώστα Αλεξίου**: «Συμπατριώτισσες και συμπατριώτες. Η μάστιγα της πανδημίας που πλήττει την υφήλιο υπήρξε κατ' ανάγκη αποτρεπτική και για την κατ' έτος πανηγυρική κοπή της πίτας του Ηπειρώτη στο Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας, που αποτελεί ήδη θεσμό. Μια μεγαλειώδης γιορτή των αποδήμων Ηπειρωτών στην οποία, πέραν των καθιερωμένων ευχών για τη νέα χρονιά, δίνεται και η αφορμή ανάδειξης μιας πτυχής του τεράστιου πολιτιστικού αποθέματος της Ηπείρου και την ενεργού παρουσίας των αποδήμων συμπατριωτών μας. Ωστόσο μέσα απ' την κατ' ανάγκη, περιορισμένη σε παρουσίες και απέριπτη, αλλά συμβολικής φετινής σχετικής τελετής που διοργανώνει το Δ.Σ της ΠΣΕ, ας μου επιτραπεί να προτείνω την αφιέρωση της στην ΥΓΕΙΑ και στην υγειονομική θωράκιση της γενέτειρας, παράλληλα με τις ευχές μου στην όπου γης Ηπειρωτική διασπορά για προσωπική και οικογενειακή υγεία και προκοπή, όπως και του χρόνου απαλλαγμένοι από τη μάστιγα, όλοι μαζί, καλό αντάμωμα στο ΣΕΦ. Χρόνια Πολλά».

Έχετε γειά Βρυσούλες...

Επιμέλεια: Ματίνα Χελιδώνη

Μια ομάδα γυναικών χορεύει και παρεμβαίνει δημόσια για τις εξορύξεις πετρελαίου στην Ήπειρο και στην υπόλοιπη Ελλάδα. Ανοίγει έτσι τον δημόσιο διάλογο που δεν άνοιξε ποτέ από τη Βουλή την ίδια στιγμή που δίνονταν το πράσινο φως στις πολυεθνικές για προγράμματα εκμετάλλευσης σε τεράστιες εκτάσεις της χώρας. Ντύσιμο που παραπέμπει σε στολή ηπειρωτική, χορεύοντας και τραγουδώντας το «Έχετε γειά Βρυσούλες» με παραλλαγμένους στίχους, κρατώντας πανό με συνθήματα που προτρέπουν στην ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης και των πολιτικών.

Από τη δράση στο Ηρώδειο κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης «η Ήπειρος Ταξιδεύει» στις 3/10/2018

Ποιες είναι οι «Βρυσούλες»

Πώς παρουσιάζονται οι ίδιες:

Οι «Βρυσούλες» είμαστε γυναίκες που χορεύουμε και τραγουδάμε για να αναδείξουμε το μείζον θέμα της επικείμενης καταστροφής του εδάφους και του υπεράφρους αλλά και των θαλασσών από τις εξορύξεις πετρελαίου και φυσικού αερίου και τους αγωγούς που έχουν δρομολογηθεί στη χώρα μας.

Οι δράσεις μας ξεκίνησαν στο Ηρώδειο, όταν αρχίσαμε να χορεύουμε συρτό (στο ρυθμό του «Έχετε γειά βρυσούλες»), κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης «η Ήπειρος Ταξιδεύει» στις 3 Νοέμβριου του 2018. Από τότε οι δράσεις συνεχίστηκαν σε πλατείες, σε εκδηλώσεις, σε δρόμους στην Ήπειρο και στην Αθήνα.

Οι «Βρυσούλες» σήμερα

Ακολουθεί κείμενό τους που δημοσιεύτηκε τον Ιανουάριο του 2021.

ΚΟΝΤΑ ΕΝΑΣ ΧΡΟΝΟΣ ΚΑΡΑΝΤΙΝΑΣ, και οι «Βρυσούλες» αναστείλαμε τις δράσεις μας μέσα στο 2020, συμμορφούμενες στις οδηγίες της κυβέρνησης, αλλά κυρίως στις υποδείξεις των ειδικών. Προτιμήσαμε να μη βγούμε στους δρόμους για να προφυλάξουμε εμάς, τους συνανθρώπους μας, αλλά και το δημόσιο σύστημα υγείας που δοκιμάζεται σκληρά. Επίσης σωπάσαμε μπροστά στην αγωνία της κοινωνίας για το αύριο, για τη ζωή, την αρρώστια, την ανεργία και την οικονομική καταστροφή.

Εμείς οι «Βρυσούλες» δεν επιθυμούμε να σιωπούμε άλλο και θα κάνουμε ό,τι είναι εφικτό από τη μεριά μας για να ευαισθητοποιήσουμε όσο περισσότερους μπορούμε. Θα κάνουμε ό,τι μπορούμε για να αναδείξουμε τα φλέγοντα περιβαλλοντικά ζητήματα που υπάρχουν και τρέχουν παράλληλα με την υγειονομική κρίση.

Η Ελλάδα κινδυνεύει να γίνει ένα

Με αφορμή την έκθεση φωτογραφίας «Ήπειρος Μελανόεσσα» στο Μπάγκειο στις 30/11/2019

καταπατημένο βιομηχανικό τοπίο.

Φρονούμε πως τα φαραωνικά έργα των ΑΠΕ, χωρίς προσεκτικά σχεδιασμένο χωροταξικό σχεδιασμό και αποκλεισμό των προστατευόμενων περιοχών προς αποφυγήν κατακερματισμού των οικοσυστημάτων, θα επισπεύσουν τις συνέπειες της κλιματικής αλλαγής.

Εμείς οι «Βρυσούλες» προσπαθούμε να υπερασπιστούμε τον πλούτο που κληρονομήσαμε ώστε να συνεχίσουμε να τον χαρμόμαστε εμείς και οι απόγονοί μας.

Τα κινήτρά μας είναι καθαρά ωφελμιστικά. Παλεύουμε να διατηρήσουμε το δικαίωμά μας σε καθαρό νερό, σε αμόλυντο αέρα και σε επαρκή και καλής ποιότητας τροφή διότι αυτά τα θεωρούμε βασικά ανθρώπινα δικαιώματα μαζί με την υγεία, την εργασία, την παιδεία και την ελευθερία.

• Αντιλαμβανόμαστε ως κομβικής σημασίας τη διαφύλαξη και διάσωση των υδάτινων πόρων που μας έχουν απομείνει και την υπεράσπιση του νερού ως δημόσιου αγαθού.

• Αντιλαμβανόμαστε ως κομβικής σημασίας την αναχαίτιση του κατακερματισμού των οικοσυστημάτων μας. Είμαστε υπέρ των πολιτικών εκείνων που διαμορφώνουν τον τρόπο παραγωγής, κατανάλωσης πόρων και οικοδόμησης των πόλεων έχοντας στο επίκεντρο σαν ανώτερη αρχή τη βιοποικιλότητα...

• Θεωρούμε ότι τα ορυκτά καύσιμα όπως ο λιγνίτης, το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο πρέπει να βγουν από το ενεργειακό μας μείγμα (το ίδιο ισχύει και για την ενέργεια που προέρχεται από πυρηνικά με τη σημερινή τους μορφή).

Δράση στο Σύνταγμα στην ψήφιση του Περιβαλλοντικού Νομοσχεδίου 5/5/2020

• Είμαστε ξεκάθαρα ενάντια στην ιδέα ότι το φυσικό αέριο μπορεί να αποτελέσει γέφυρα για τη μετάβαση σε χαμηλότερες ή μηδενικές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα. Άρα εναντιωνόμαστε στη χρηματοδότηση τέτοιων προτζεκτ από κυβερνήσεις, δήμους και χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς.

• Αναγνωρίζουμε και σεβόμαστε τους αγώνες όλων των κινημάτων, παλιών και νέων, που σχετίζονται με θέματα ενέργειας και περιβάλλοντος, και παρακολουθούμε με ενδιαφέρον τις μελέτες και προτάσεις πολλών επιστημόνων, φορέων, οργανώσεων και ατόμων στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

• Αντιλαμβανόμαστε ως κομβικής σημασίας τη διαφάνεια, τη δημόσια διαβούλευση και τον κοινωνικό έλεγχο σε κρίσιμες αποφάσεις διαχείρισης των πόρων του περιβάλλοντος.

• Θα επιδιώξουμε να συμμετάσχουμε σε όποιο ανοιχτό κοινωνικό διάλογο προκύψει για να αποφασιστεί από όλους και όλες μας πόσες και ποιες ΑΠΕ χρειαζόμαστε, αλλά και πού. Ελπίζουμε το νέο χωροταξικό για τις ΑΠΕ να περάσει από πραγματική και σοβαρή δημόσια διαβούλευση.

• Επιδιώκουμε τη **δικαίη ενεργειακή μετάβαση** σε χαμηλότερες εκπομπές διοξειδίου με σύγχρονη πρόβλεψη για **εξάλειψη της ενεργειακής φτώχειας**.

Περιμένουμε επίσης πολύ πιο σθεναρά βήματα στην κατεύθυνση της **εξοικονόμησης ενέργειας**.

Καταλαβαίνουμε ότι η κρίση δεν είναι μόνο υγειονομική, ούτε μόνο κλιματική, αλλά συστημική (και πολιτιστική, πνευματική, υπαρξιακή). Άρα και οι λύσεις πρέπει να είναι συστημικές. Και θα είναι δύσκολες.

Πιστεύουμε ακράδαντα ότι η συνειδητοποίηση της πραγματικότητας είναι ο μισός δρόμος προς την αλλαγή.

Εμείς οι «Βρυσούλες» θα αγωνιστούμε μέσα στην καραντίνα, με σεβασμό στους κανόνες που επιβάλλει η πανδημία, με τα δικά μας μέσα και όπλο τη φαντασία και το κέφι μας.

Η φορεσιά μας είναι ένα σύμβολο και έτσι θέλουμε να λειτουργήσει. Ακόμα κι αν δεν χορεύουμε, ακόμα κι αν δεν τραγουδάμε.

Καλή λευτεριά σε όλους και όλες μας

ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ «ΒΡΥΣΟΥΛΕΣ» 18/1/2021
vrisoules.blogspot.com

Από τη συμμετοχή μας στην πορεία ενάντια στις εξορύξεις υδρογονανθράκων στην Ήπειρο στις 22/2/2019 στην Αθήνα

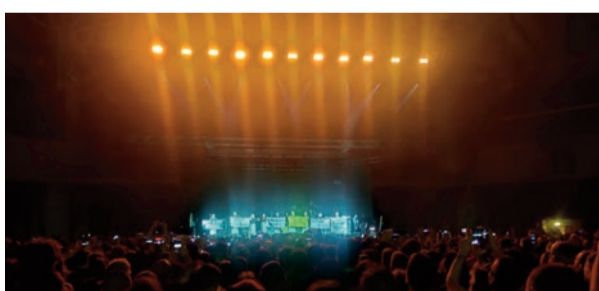
Εξω από τα «Ελληνικά Πετρέλαια» στο Μαρούσι

Από τη δράση στον εορτασμό «Καλπάκια» στις 28/10/2019

Στην «πίττα του Ηπειρώτη» στις 3/2/19

Η εμφάνιση της ομάδας στη συναυλία των VIC στο ΣΕΦ το 2020

Εξω από το Υπουργείο Ενέργειας στη Λ. Κηφισίας

ΖΗΚΟΣ ΝΤΙΝΟΣ

«Τυφεκιοφόρος» της Ηπείρου, της αποδημίας και της δημοκρατίας

Ο Ζήκος Ντίνος (1921-1997), ήταν ο Ηπειρώτης αγωνιστής της Εθνικής Αντίστασης, διακεκριμένος Δικηγόρος, λόγιος, μέλος της Συντακτικής Επιτροπής του περιοδικού της ΕΠΟΝ ΗΠΕΙΡΟΥ, «ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ ΝΙΑΤΑ», εμπνευστής της στήλης «Λιανολίθαρα» στην οποία έγραφε με το ψευδώνυμο «Ν. Καλαμάς» στην εφημερίδα «Πανηπειρωτική». Υπήρξε για πολλά χρόνια μέλος του ΔΣ της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας (ΠΣΕ) και για δύο θητείες (1986-1992) υπηρέτησε την ΠΣΕ ως πρόεδρος του ΔΣ. Με την αποχώρησή του (1992) ανακηρύχθηκε επίτιμος πρόεδρος.

Ένα «ηπειρωτικό διαμάντι», ανάμεσα στα «Λιανολίθαρα» της Ηπειρωτικής προσφοράς στην εθνική και πολιτιστική διαδρομή του τόπου μας.

Γράφει ο Σωτήρης Κολιούσης,
Γενικός Γραμματέας της ΠΣΕ

Ταυτίστηκε, και ηγήθηκε στο αποδημικό κίνημα

Στις 10 Φεβρουαρίου 1997, έσβησε ο Ζήκος Ντίνος, επίτιμος πρόεδρος της ΠΣΕ, ο Ηπειρολάτρης, ο επιστήμονας δικηγόρος, ο αγωνιστής της δημοκρατίας και των κοινωνικών αγώνων, ο λογοτέχνης, ο πρόεδρος επί δύο θητείες πρόεδρος του ΔΣ της ΠΣΕ, που για πολλές δεκαετίες υπηρέτησε την Ηπειρωτική αποδημία και την Ήπειρο, ο κομμουνιστής. Πέθανε ο άνθρωπος που εξέφρασε ενιαία και με συνέπεια όλες του τις παραπάνω ιδιότητες.

Ο Ζήκος Ντίνος, γεννήθηκε το 1921 στο μικρό χωριό της Κοκκινιάσας (Κοκκινιάς) στις υπώρειες της Μουργκάνας, στην κοιλάδα του Καλαμά, της επαρχίας Φιλιατών. Η αγάπη του για τη γνώση, για τη μόρφωση τον χαρακτήρισε από μικρό. Έλεγε η Βούλη Στεφανίδου, η γυναίκα του, συντρόφισσα στη ζωή και στους αγώνες «...Στο γυμνάσιο της Παραμυθιάς ήταν ο πιο φτωχός, αλλά και ο πιο μελετηρός, ο πιο έξυπνος μαθητής».

Εκεί στο γυμνάσιο της Παραμυθιάς, που είχαν βρεθεί φωτεινά μυαλά και δάσκαλοι και μαθητές, δεν διέπρεπε μόνο για τις επιδόσεις στα μαθήματα. Από το Σεπτέμβριο του 1941, αμέσως μόλις άρχισε η κατοχή μπήκε απ' τους πρώτους στον αγώνα και ήταν απ' τους ιδρυτές της πρώτης αντιστασιακής οργάνωσης ΕΑΜ Νέων Παραμυθιάς. Βγήκε με την πρώτη αντάρτικη ομάδα στη Μουργκάνα για να πολεμήσει τους κατακτητές. Στα τέλη του 1942 ήταν απ' τα ιδρυτικά μέλη της Εθνικής Πανηπειρωτικής Οργάνωσης Νέων (ΕΠΟΝ ΗΠΕΙΡΟΥ) και μετά στέλεχος του Συμβουλίου Περιοχής Ηπείρου της Πανελλαδικής ΕΠΟΝ, με δράση στο Ζαγόρι, τη Ζίτσα και τη Θεσπρωτία. Υπήρξε μέλος της Συντακτικής Επιτροπής του περιοδικού της ΕΠΟΝ ΗΠΕΙΡΟΥ «ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ ΝΙΑΤΑ» και κατάφερε με τη δύναμη της γραφής του, να φλογίσει τις ψυχές των νέων να τους εμπνεύσει ιδανικά και να τους προτρέψει στον αγώνα για ελευθερία.

«Αμείφθηκε» για την πατριωτική του δράση από το μετά τη Βάρκιζα κράτος με διώξεις και βασανιστήρια, με την εξορία στη Μακρόνησο.

Με την απόλυση του από το ξερονήσι τέλειωσε τις σπουδές του στη Νομική και διο-

Ο Ζ. Ντίνος ανάμεσα σε συναγωνιστές του στη Β' Επέτειο της ίδρυσης της ΕΠΟΝ (23.2.1945)

Πάνω: Γυμνάσιο Παραμυθιάς (1938). Κάτω: Απάνω στα ψηλά βουνά.

στηκε δικηγόρος Αθήνας. Οι διώξεις δεν μπορούσαν να καταβάλουν την καρδιά του που φλογίζονταν από υψηλά ιδανικά. Η συμμετοχή του στους αγώνες για δημοκρατία και κοινωνική προκοπή ήταν αδιάλειπτη και στα κοινωνικά κινήματα στον συνδικαλισμό και στην πολιτική δράση μέσα από τις γραμμές της ΕΔΑ.

Νέα ανταμοιβή, συνελήφθη από τη χούντα και εξορίστηκε ξανά στη Γυάρο.

Με την μεταπολίτευση ξαναοργανώθηκε στο Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας ως την τελευταία του πνοή. Μετά την δικτατορία, οι συνάδελφοι και συναγωνιστές του τον ανέδειξαν ως ηγέτη της «Νέας Κίνησης Δικηγόρων», της κίνησης που εξέλεξε προέδρους στον Δι-

ηγορικό Σύλλογο Αθήνας και με την ενεργή συμμετοχή του, δόθηκαν σημαντικοί αγώνες για την προώθηση των αιτημάτων του δικηγορικού κλάδου, για την προάσπιση των λαϊκών δικαιωμάτων.

Έβαλε σφραγίδα στην ΠΣΕ

Η ζωή του Ζήκου Ντίνου είναι συυφασμένη με την Ήπειρο και την Ηπειρωτική αποδημία. Απ' της αρχές της δεκαετίας του 1950 ασχολήθηκε ενεργά και με πάθος με το αποδημικό κίνημα των Ηπειρωτών και εκλεγόταν συνεχώς μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας (Π.Σ.Ε.) με εξαίρεση την περίοδο της δικτατορίας όταν και παύτηκε με απόφαση της χούντας.

Ηγήθηκε μαζί με τον Κώστα Νάση της κίνησης για τον εκδημοκρατισμό της ΠΣΕ. Από το 1977 επανεκλέγεται στο Δ.Σ της ΠΣΕ πρώτα ως μέλος, στη συνέχεια αντιπρόεδρος, μέχρι και το 1986 οπότε εκλέχτηκε Πρόεδρος, για δύο συνεχείς θητείες έως το 1992 όταν και αποχώρησε ανακηρυσσόμενος επίτιμος Πρόεδρος.

Σε αυτά τα 15 χρόνια έβαλε τη σφραγίδα του. Η Πανηπειρωτική του 1977 αριθμούσε λίγες δεκάδες ενεργές αδελφότητες, λειτουργούσε με καταστατικό της χούντας, χωρίς επαφή με τα μέλη της. Η ΠΣΕ του 1992 είχε στη δύναμη της εκατοντάδες ενεργά σωματεία, σύγχρονο καταστατικό ανοιχτό σε όλες τις δυνάμεις, είχε ήδη οργανώσει 3 παγκόσμια πανηπειρωτικά συνέδρια, είχε μηνιαίο όργανο την «ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ», είχε φύγει από τις κλειστές αίθουσες και είχε φέρει την παρά-

δοση στις ανοιχτές αρένες του Σταδίου Ειρήνης και Φιλίας (ΣΕΦ), στις συναυλίες του θεάτρου Πέτρας, στο τριήμερο Ηπειρωτικού πολιτισμού στο άλσος της Καισαριανής. Χιλιάδες απόδημα Ηπειρωτόπουλα διδάσκονταν παραδοσιακού χορού του τόπου καταγωγής, έρχονταν σ' επαφή με τον λαϊκό πολιτισμό. Η ΠΣΕ αναδείχθηκε σε ηγεμονική δύναμη μεταξύ των άλλων αποδημικών οργανώσεων, αναλαμβάνοντας, με τον Ζήκο Ντίνου πρώτο πρόεδρο, την προεδρία της Συντονιστικής Επιτροπής των τοπικών (αποδημικών) οργανώσεων Ελλάδας (ΣΕΤΟΕ).

Σωματείο: κύτταρο οργανωμένης αποδημίας

Ο Ζήκος Ντίνος, ως επικεφαλής της «ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΗΣ» (όπως διαχρονικά εκφράστηκε), εξέφρασε προς τα έξω μια νέα αντίληψη στο χώρο της αποδημίας. Την αντίληψη της δημοκρατικής λειτουργίας από το πρωτοβάθμιο σωματείο ως την ΠΣΕ. Την αντίληψη ότι βασικό κύτταρο της οργανωμένης αποδημίας είναι το σωματείο του τόπου καταγωγής, γιατί σ' αυτό υπηρετείται ο λαϊκός πολιτισμός με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του και τις διαφοροποιήσεις που αποτελούν τον πλούτο, τη δύναμη του, σ' αυτό συσπειρώνονται οι μεγάλες μάζες του αποδημίου. Την αντίληψη ότι η Ηπειρωτική αποδημία μπορεί και πρέπει να είναι διεκδικητική απέναντι στην εξουσία και την κρατική και την τοπική τόσο για την Ήπειρο, όσο και για την ίδια την ύπαρξή της στα μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας, πάντα στο πλάι του λαϊκού κινήματος. Την αντίληψη ότι δεν έχουμε όλοι την ίδια γνώμη για την κατεύθυνση των διεκδικήσεων μας, για την ουσία του πολιτισμού, των δημοκρατικών διαδικασιών. Και αυτή η διαφορετικότητα πρέπει να αποτυπώνεται παντού και η διαπάλη των ξεχωριστών κατευθύνσεων να οδηγεί στην υπεράσπιση των συμφερόντων των αδύνατων, των φτωχών, των καταπιεσμένων.

Έτσι, βρέθηκε στην εμπροσθοφυλακή των κινητοποιήσεων ενάντια στη μόλυνση του Καλαμά, όχι από μια γενική «οικολογική» αίτηση, αλλά επειδή το ποτάμι, η φύση δεν μπορεί να χρησιμοποιείται ως εμπόρευμα, αλλά είναι αγαθό καθολικό. Στην κινητοποίηση για το ξεπούλημα και το κλείσιμο του εργοστασίου Φιλιατών.

Έτσι, πρωτοστάτησε στη διοργάνωση των παγκόσμιων πανηπειρωτικών συνεδρίων και συνέβαλε ουσιαστικά στο να λάβουν πραγματικά διεκδικητικό χαρακτήρα. Στο Γ' Συνέδριο (1982) στα Γιάννενα υπερασπίστηκε σθεναρά την αναγκαιότητα και να γίνει η γενική καταγραφή της υπάρχουσας κατάστασης και ταυτόχρονα να δοθεί ο λόγος σε όσους μπορούσαν να προτείνουν αναπτυξιακές δυνατότητες. Σιγά-σιγά συσπειρώθηκε γύρω από το ΔΣ της ΠΣΕ ένα αξιόλογο επιστημονικό δυναμικό. Με την ανάληψη της προεδρίας από τον Ντίνου το 1986, όλο αυτό το δυναμικό ξεδιπλώθηκε και λίγο αργότερα, το καλοκαίρι του 1988, στο Δ' συνέδριο στην

Έναρξη του Δ' Παγκόσμιου Πανηπειρωτικού Συνεδρίου (Αρτα, 1988)

Άρτα οργανώθηκε τόσο στην μακρά προσυνεδριακή περίοδο, όσο και στο ίδιο το συνέδριο, ο επιστημονικός διάλογος. Με την οργανωτική βοήθεια του **Δημήτρη Χατζηγιάννη**, ο συντονισμός από τον πρόεδρο αποδείχθηκε υποδειγματικός. Ενωτικός στις συνθετικές διαδικασίες, άτεγκτος στην υπεράσπιση της επιστημονικότητας και των συμφερόντων της Ηπείρου, αρνούμενος τις δημόσιες σχέσεις και τους εναγκαλισμούς με την εξουσία, συσπείρωσε την ολόκληρη σχεδόν του ΔΣ, των αντιπροσώπων, των φορέων. Δεν βγήκαν λόγοι για πόσο αγαπάμε την Ήπειρο («κούφια λόγια και υποκρισίες» τα έλεγε υπομειδιώντας). Η ΠΣΕ στηρίχθηκε στο κύρος της και διοργάνωσε συνέδριο με εκατοντάδες συνέδρους, πραγματικούς εκπροσώπους φορέων που ήταν γενικά «καλά διαβασμένοι» και οι προσπάθειες μεγαλοσημών έπεσαν στο κενό. Παρά τις εμφανείς πιέσεις τα συμπεράσματα ήταν καταιγιστικά (και δυστυχώς ακόμη σήμερα ισχύουν εν πολλοίς): Η Ήπειρος είναι καθυστερημένη απόλυτα (σε σχέση με τις ανάγκες και τις δυνατότητες) και σχετικά (σε σχέση με τις άλλες περιφέρειες). Και η καθυστέρηση αυτή έχει όνομα, δεν είναι φυσικό φαινόμενο, έχει αιτίες. Έτσι έγινε η πρώτη απόπειρα να εντοπιστούν τα αίτια της καθυστέρησης και να προσδιοριστούν οι δρόμοι ανατροπής της. Στα Γιάννενα μιλήσαμε γενικά για την ανάγκη άρσης της απομόνωσης, στην Άρτα καθορίστηκε ότι η άρση γίνεται μόνο με το τρένο. Στα Γιάννενα διερευνούσαμε τις παραγωγικές δυνατότητες γενικά. Με δεδομένο ότι στο ενδιάμεσο χρονικό διάστημα, το γενικό προσδιορίστηκε, η αναγκαιότητα της σιδηροδρομικής σύνδεσης έγινε συγκεκριμένη και έδωσε με την παραγωγική διαδικασία. Αυτή η σύνδεση παραγωγής και υποδομών, ουσιαστικά παραγωγής και διανομής, παραγωγής από ποιους και διανομής σε ποιους, αποτέλεσε την καρδιά της συζήτησης. Παρά το ότι δεν μπήκε για συζήτηση το ζήτημα των σχέσεων παραγωγής, τα

Κοκκινιά Θεσσαλονίκης

πορίσματα του συνεδρίου της Άρτας αποτέλεσαν κόλαφο για την κρατούσα αντίληψη. Η ΠΣΕ, μέχρι το 1980 βρισκόταν κλεισμένη στους τοίχους του ΟΡΦΕΑ. Μια μικρή στην πραγματικότητα γιορτή με τυπικές διαδικασίες. Η παράδοση ήταν κάτι γενικό, νεφελώδες για τα αστικά κέντρα θεωρούμενη «κατώτερη» κουλτούρα. Και όμως βγήκε ανοιχτά στο θέατρο Πέτρας, στο ΣΕΦ, στην Καισαριανή, για να αγκαλιαστεί από δεκάδες χιλιάδες, να διαμορφώσει «κλίμα» που ανέδειξε τη νέα γενιά των μουσικών, την αναβίωση των πολυφωνικών, τις εκατοντάδες των ερασιτεχνικών χορευτικών. Καθοριστική ήταν η συμβολή του στη διαμόρφωση του σύγχρονου καταστατικού της ΠΣΕ και κυρίως της τομής στο εκλογικό σύστημα, που καθιερώθηκε η απλή και ανόθευτη αναλογική. Στην εποχή που η διαφορετική προσέγγιση έγινε αναγκαιότητα και η αποτύπωση της ανάγκης ωρίμασε, έπρεπε να βρεθούν οι δυνάμεις, οι προσωπικότητες που θα την έκαναν πράξη. Αυτό εξέφρασε ο **Ζήκος Ντίνος** με τον **Σπύρο Μαλάμη** στην ιστορική καταστατική Συνέλευση του 1983. Η Λογοτεχνική του αξία σημαντική. Καθοριζόταν από την καθαρότητα της σκέψης, την άριστη γνώση της ελληνικής και τον βαθύ συναισθηματισμό του.

Το ΔΣ της ΠΣΕ με πρόεδρο το Ζ. Ντίνο

Ένα χαμένο «Λιανολίθαρα»

Με το επώνυμό του ΝΤΙΝΟΣ—ως ψευδώνυμο όμως—έγραφε ο Ζήκος Ντίνος το χρονογράφημα «Λιανολίθαρα» στη σελίδα «ΠΕΝΝΑ ΚΑΙ ΣΠΑΘΙ» στα «ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ ΝΙΑΤΑ». Διασώθηκε το «Λιανολίθαρα» με τίτλο «Έλληνες είμαστε...», το οποίο και αναδημοσιεύουμε: Ταμπουρωμένοι καλά τους προσμέναμε να φανούν, καθώς, θα βάζιζαν για το Μακρινόρος. Μια ομοβροντία τουφεκιών και αυτομάτων τους υποδέχτηκε. Ανακατώθηκαν τρομαγμένοι κι άλλοι σωριάστηκαν καταγής. Μα ξάφνου ακούμε μια φωνή: — Αδέρφια μη χτυπάτε! Έλληνες είμαστε! Συγχιστήκαμε. Τα χέρια μας μούδιασαν. Κάποια παρεξήγηση θα 'ναι. Και προσπαθούσαμε να δούμε καλά. — Είσαι προδότηρα! Βαράτε! φωνάζει ο ταγματάρχης μας και όρθιος ρίχνει πρώτος κατά πάνω της... Πέρασαν λίγες στιγμές σιωπής ενώ στο μυαλό μου γύρναγε ζωντανή η ίδια εικόνα: Μια «Ελληνίδα» προδότηρα ανάμεσα στους εχθρούς να φωνάζει: «Έλληνες είμαστε»!... Σε μια στιγμή γυρνάει ο πολεμιστής και

μου λέει μ' έναν τόνο δραματικό και γιομάτο μίσος που μόνο στα χαρακτηριστικά του Ελασίτη το βρίσκεις. Κάθε κουβέντα του πέφτει έτσι βαριά σαν η τουφεκιά τους. — Έτσι είναι συναγωνιστή μου. Πάρε αυτήν την γυναίκα σαν ένα μικρό παράδειγμα για τη στρατιά των προδοτών που γνώρισε η Ελλάδα σ' αυτές τις κακές μέρες της. Τι να δεις; Την προδοσία προσωποποιημένη, ντυμένη τα ελληνικά φορέματα, να σε πλησιάζει ύπουλα και να σου λέει στη γλώσσα των γονιών μας «Έλληνες είμαστε» προσπαθώντας να σου μπηξει πίσωπλάτα το δολοφονικό σιλιέτο. Θυμάμαι την εισβολή των Γερμανοτσοβιανών. «Η Ελλάδα μας φώναζαν οι Τσολάκογλοι και η χωροφυλακή. Και δώστου και αλυσοδέσαν τους Έλληνες στη φυλακή. Για το όνομα της Ελλάδας φώναζαν οι καλοφαγάδες της Αθήνας! Με τους Γερμανούς έχουμε ανοίξει χρυσές δουλειές... Είμαστε Έλληνες φώναζαν οι Γλύξμπουργκ, Ζερβάδες, Τσουδεροί, Παπανδρέου... Κι όλοι τους κατευθύνουν εναντίον μας τα γερμανικά βόλια και άδικα του σκοτώνουν ΧΧΧΧΧ* οι (ένστολοι;) για να τα μπηξουν ακόμα μια φορά

Υπηρέτησε με πάθος την ΠΣΕ

Το Γραφείο Τύπου της ΠΣΕ εξέδωσε την παρακάτω ανακοίνωση: «**Συμπληρώθηκαν 24 χρόνια από τότε που έφυγε από κοντά μας ο Ζήκος Ντίνος, διαπρεπής δικηγόρος, λογοτέχνης και επί σειρά ετών πρόεδρος της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας (ΠΣΕ). Ένας πνευματικός άνθρωπος, ιδεολόγος, αγωνιστής, συντάκτης και υπηρέτης πολιτιστικών εντολών. Υπηρέτησε την Πανηπειρωτική με πάθος απ' όλες σχεδόν τις θέσεις. Η ανθρωπιά του μοναδική και η προσφορά του εξαιρετική, γι' αυτό οι απόδημοι Ηπειρώτες/σες με αγάπη και σεβασμό τον θυμούνται.**»

Το ετήσιο μνημόσυνο

Η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας, με αφορμή τη συμπλήρωση ενός χρόνου από το θάνατό του, διοργάνωσε εκδήλωση στις 18 Φεβρουαρίου 1998, αφιερωμένη στη μνήμη του Ζήκου Ντίνου. Μέσα από τις ομιλίες αναδείχτηκε η προσωπικότητα εκείνη, που με τη στάση της ζωής του, την πρακτική του κι την πνευματική του καλλιέργεια, αποτελεί διδαχή και παρόρμηση για δράση. «Η ζωή σου ήταν μια αδιάλλακτη παρουσία στους πολύχρονους αγώνες του λαού μας; Για την προκοπή αυτού του τόπου.»

«Λιανολίθαρα», τα λογοτεχνικά διαμάντια

Τα «Λιανολίθαρα» ήταν ο τίτλος του χρονογραφήματος στην εφημερίδα «**ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ ΝΙΑΤΑ**» που έβγαλε η ΕΠΟΝ στην Ήπειρο το 1944. Το χρονογράφημα ανέλαβε να γράψει για τα «Λεύτερα Νιάτα» ο νεαρός τότε ΕΠΟΝίτης **Ζήκος Ντίνος**. Στη θύελλα του Εμφυλίου χάθηκαν τα «Λιανολίθαρα» της Αντίστασης. Όμως το 1980 ο Ζ. Ντίνος μετέφερε τα «Λιανολίθαρα» στη μηνιαία εφημερίδα «Πανηπειρωτική» της ΠΣΕ με το ψευδώνυμο **Ν. Καλαμάς**. Μετά από επίμονη προτροπή φίλων του, είχε κάνει μια επιλογή απ' τα «Λιανολίθαρα» για να τα εκδώσει σε βιβλίο. **Όμως τον πρόλαβε ο θάνατος και το υλικό έμεινε στον εκδότη. Έτσι, η σύζυγός του Βούλη Στεφανίδου - Ντίνου προχώρησε στην έκδοση αυτή (Εκδόσεις «Τοπική Κοινωνία», Αθήνα 1998) και παρέδωσε στους αναγνώστες αυτά τα πολύτιμα πετράδια του γραπτού λόγου. Ο συγγραφέας αφιερώνει το βιβλίο του «**στους ΕΠΟΝίτες της Ηπείρου που έγραψαν με το αίμα τους το έπος της Εθνικής Αντίστασης**». Όμως ο συγγραφέας με τα κείμενα δεν περιορίζεται**

μόνο στην περίοδο της Αντίστασης. Βρίσκει το νήμα σύνδεσης της ιστορίας, της παράδοσης και των βιωμάτων του λαού και το δένει με την καθημερινή ζωή των αποδήμων Ηπειρωτών στα αστικά κέντρα, αλλά και στις ξένες χώρες. Τα κείμενα αυτά έχουν μεγάλη λογοτεχνική δύναμη και αποκαλύπτουν τη βαθιά ουμανιστική φιλοσοφία του συγγραφέα., που μέσα από αυτά δίνει την αγωνιώδη μάχη με το θάνατο στη γενική του έννοια. «**Ίσως γιατί ο θάνατος δονεί και ζωντανεύει λιγότερο τις νοητικές λειτουργίες και περισσότερο τις ψυχικές χορδές**» όπως σημειώνει ο ίδιος σε ένα «Λιανολίθαρα» (Μάης 1993) για μνημόσυνο στο θάνατο του **Λεάνδρου Βρανούση**. Δε φαίνεται να είναι και τυχαίο ότι το «Λιανολίθαρα» για τον Βρανούση το προτάσσει στο βιβλίο του. Το αρχίζει με το τραγούδι «Σε γέλασα και απόψε Γερμανέ/ και τα κρυφά έχω διαβεί καρτέρια» και το τελειώνει ως εξής: «Σε γέλασα κι απόψε Γερμανέ... Όμως το χάρο ποιός θα τον γελάσει;». Μας λείπει, αλλά βοηθάει να ορθοπερατούμε καθημερινά.

στις πλάτες της Ελλάδας φωνάζοντας ίσως Είμαστε Έλληνες! Και σφιγγοντας στα χέρια το ντουφεκι αγριεμένα πρόστεσε:

— Αυτό θα κρίνει τον καθένα...

* **δυσανόγωση λέξη** που μάλλον γράφει «άδικα τους σκοτώνουν οι ένστολοι»

ΒΙΒΛΙΑ - ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ

«Στοιχειωμένη Ήπειρος»

Κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις «Πηγή» το βιβλίο της Κατερίνας Σχισμένου με τον τίτλο «Στοιχειωμένη Ήπειρος». Πρόκειται για μια συλλογή 18 διηγημάτων, αυτοτελή, έχουν όμως σχέση με ιστορίες που απεικονίζουν την υφή και τη δομή της Ηπειρωτικής ζωής. Ιστορίες που έμειναν κρυμμένες -χρόνια πολλά- και που αποκαλύπτονται με έντεχνο αφηγηματικό, αλλά και παθιασμένα αποκαλυπτικό τρόπο και που ουσιαστικά συνθέτουν «ένα χρονογράφημα του σκοτεινού μυστηρίου μιας ολότελα άγνωστης Ηπείρου, που έχει ακόμα πολλά να μας αφηγηθεί και να φέρει στο φως».

Ο όρος στοιχειώνω σημαίνει πως θυσιάζω άνθρωπο ή ζώο στα θεμέλια ενός κτίσματος για να γίνει στοιχειό που θα το προστατεύει. Η στοιχειωμένη Ήπειρος έχει και στοιχειωμένα γεφύρια, ναούς, σχολεία... Άλλα καταγεγραμμένα κι άλλα καταχωνιασμένα. Αυτά τα καταχωνιασμένα, πολλά από αυτά, βγαίνουν στο φως. Άνθρωποι που έζησαν στο περιθώριο αλλά διψούσαν για ζωή, γυναίκες με παρθενική αγνότητα και με ιώβεια υπομονή.

Περήφανες και επιβλητικές φωνές που τις καταπάτησε η επιβολή, η εκμετάλλευση και η σιωπή. Συμπεριφορές και καταστάσεις απαράδεκτες, μάρτυρες και μαρτύρια, «κεκοπότες και πεπτονημένοι» υψώνονται και καταξιώνονται στη συνείδηση του αναγνώστη. Ένας κόσμος, μια ζωή αβίωτη. Ο διπλανός μας, ο γείτονας μας. Η δράση της «ακατανόμαστης», της φουρλαϊδας.

Σ' αυτό το βιβλίο περνά όλη η κοινωνική πραγματικότητα, όλα όσα γίνονται αλλά δεν φαίνονται, βιώνονται όμως και δεν «καταπίνονται». Τα κρυφά και τα φανερά, τα όσια και τα ανόσια, τα άδικα και κυρίως ευτελή, η λειτουργία της σκάλας, όχι το ανέβασμα αλλά το «πέσιμο», η αγορά αλλά και η εξαγορά της ευτυχίας καθώς και η ευτυχία αγοράζεται και, ενίοτε εξαγοράζεται».

Συχνά ζωγραφίζεται η αγωνιώδης ταραχή-προσπάθεια εξιλέωσης ή λύτρωσης. Τάξιμο για παρηγοριά και κάθαρση. Που στην ουσία δεν την πετυχαίνεις ούτε με τα χρυσά ρολόγια, μα ούτε με το τάξιμο και την παράκληση στην Παρηγορήτισσα. Στρατιώτης ή άνθρωπος, πολίτης ή καταδότης, ελεήμων ή «καρπωτής», κληρονόμος ή άπατρις; Γιατί απλά, «και την πατρίδα δεν την κληρονομείς, αλλά τη διεκδικείς».

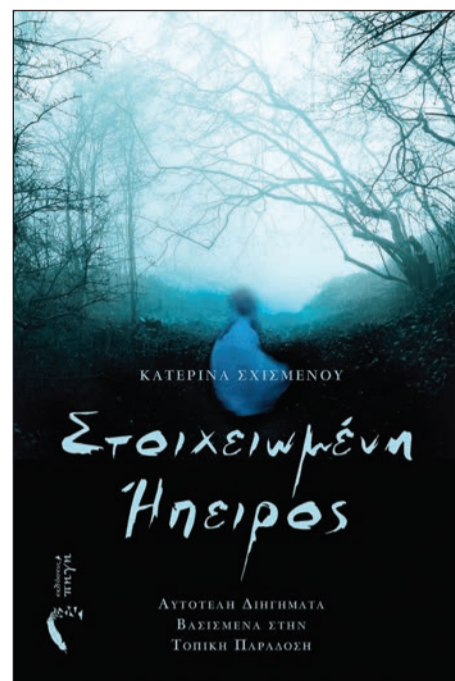
Ιστορία δραματική, θρήνου, κλαυθμού και οδυρμού. Ιστορίες κατάδοσης και παράδοσης ανθρώπων «για το χωράφι», «για την όμορφη γυναίκα». Ιστορίες αίματος που ο κύκλος του αίματος αιμορροεί και αποδίδει δικαιοσύνη. Αυτό επιτάσσει η νομοθεσία της ζωής. Το έγκλημα θα τιμωρηθεί. «Ποτέ, κανένα έγκλημα δεν έμεινε ατιμώρητο, πάντα η τιμωρία και η δικαιοσύνη παραφυλάει». Φυλάγει όμως αξίες και την ανθρωπινή αξιοπρέπεια; Ο προβληματισμός... Ο κύκλος, ο κανόνας της ζωής, η άγραφος-όχι απρόβλεπτη τιμωρία- η θεία Δίκη και η αποκατάσταση δια της τιμωρίας. Ηθικώς επίμεμπτον σε ανήθικη συμπεριφορά. Δράματα που εκτυλίχθηκαν, μαρτυρίες που έμειναν κρυφές από μάρτυρες που το μαρτύριό τους βίωσαν τα καταράχια της Πίνδου.

«Το χάσμα π' άνοιξε ο σεισμός ευ-

θύς εγιόμοσ' άνθη». Μπορεί να είναι κανόνας, μπορεί να «βρέχει» άνθη και καταλάγιασμα ψυχής, όμως ενδέχεται να κατατρυχεται η «άκαρδη ψυχή» από μίσος και απανθρωπιά, από κακία και μοχθηρία. Η βροχή ποτίζει, αλλά αν είναι ιογενής μας πλημμυρίζει με μίσος, πάθος και συμπεριφορά ανεκδιήγητη. Και σε βάρος παιδιών ακόμη. Ο παθιασμένος δεν ορρωδεί. Ανείπωτα εγκλήματα, καταχωνιασμένα, αμπαρωμένα και ασφαλισμένα με βαριές κλειδαριές, σε «παλάτια και ακριβά τείχια» που όζουν κακία και μοχθηρία. Παράλληλα όμως κι ανεπούλωτες πληγές. Ευχή να μην κακοφορμίσουν...

Ιερά είναι τα κειμήλια όταν βρίσκονται σε χέρια με συνείδηση και λεβεντιά. Η αξία τους αναντικατάστατη, εφόσον το νιώθουν οι κάτοχοι. Τα αυτιά κοσμούνται στην ουσία με ό,τι ακούνε από την ψυχή, γιατί με τα κλεμμένα σκουλαρικά οι μεγάλες Κυρίες παρακούνε και γίνονται χαμερπείς υπηρέτες ατιμίας και «σάπιων χαμόγελων».

Αληθινές ιστορίες, ανασκαλεμένες από το βαθύτατο και θεοσκοτεινό κατάβαθο της μνήμης. Βασανιστικά διδάγματα, καταιονισμός από συμφορές, η σφαγή των 317 και η συνέχεια της «κοινωνικής σφαγής» διδάσκουν πως «Χαρές και πλούτη κι αν χαθούν, και τα βασίλεια κι όλα,

τίποτα δεν είναι σαν στητή, μένει η ψυχή κι ολόρθη». Γι αυτό το βιβλίο είναι οπωσδήποτε και διδακτικό. «Η ζωή κάνει κύκλους και μας βρίσκει εκεί που χρωστάμε ή μας χρωστά».

Το βιβλίο είναι ένας ωκεανός όπου συμφύρεται το ωραίο και το πικρό, το αντικειμενικό και το λατρευτό, το αποκρουστικό και το διδακτικό. Με λεπτότητα και υψηλή γλωσσική επάρκεια διαπραγματεύεται τα θέματα, με αντικειμενικότητα παρουσιάζει γεγονότα και ζωγραφίζει πρόσωπα. Μια φωνή υπεράσπισης, όσοι/ες πόνεσαν, εδώ θα βρουν απάγγειο, κι όσοι/ες σιώπησαν, εδώ κραυγάζουν. Ένας αληθινός τηλεβόας, μια δυνατή στεντόρεια φωνή.

Καλοτάξιδο...

Χρήστος Α. Τούμπουρος

ΟΙ ΜΕΤΟΙΚΕΣΙΕΣ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΒΡΟΥ

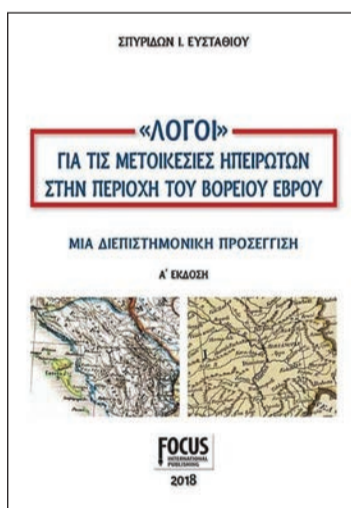
Μια διεπιστημονική προσέγγιση –και εξομολόγηση- του Σπυριδώνα Ι. Ευσταθίου, που έφτασε στο Διδυμοτείχο ως Αξιωματικός του Στρατού, δέθηκε με τον τόπο και έκανε πάρα πολλούς και καλούς Θρακιώτες φίλους.

Η εξομολόγηση του συγγραφέα: «Το 2009 μετοίκησα και εγώ στην περιοχή του βορείου Έβρου και συγκεκριμένα στην πόλη του Διδυμοτείου με μετάθεση, ως Αξιωματικός του Στρατού Ξηράς. Η πρώτη μου σκέψη ήταν ότι πήγα σε μία περιοχή μακρινή και τελείως διαφορετική από την Ήπειρο, μέσα βεβαίως από τις τότε γνώσεις μου σχετικά με την μουσικοχορευτική παράδοση των δύο περιοχών που είχα γνωρίσει μέχρι εκείνη την στιγμή στους διάφορους πολιτιστικούς συλλόγους που συμμετείχα στην Ήπειρο και αλλού.

Από την πρώτη στιγμή δέθηκα με τον τόπο και έκανα πάρα πολλούς και καλούς Θρακιώτες φίλους. Γνώρισα την αξιέπαινη φιλοξενία τους, την απλότητά τους και την αγάπη τους για την παράδοση. Με την πάροδο του χρόνου και μέσα από την συμμετοχή μου σε πολιτιστικό σύλλογο της περιοχής αλλά κυρίως μέσα από την συμμετοχή μου σε χαρές, πανηγύρια στα χωριά και κοινωνικές εκδηλώσεις

των ντόπιων φίλων μου άρχισα να παρατηρώ πολλά κοινά στοιχεία μεταξύ των δύο περιοχών, της Ηπείρου και της Θράκης. Αρχικά πίστεψα ότι αποτελούν κοινά στοιχεία της κοινής ελληνικής παράδοσης και όχι κάτι περισσότερο. Όμως μετά από μαρτυρία φίλου δικηγόρου από το χωριό Μεταξάδες Διδυμοτείου ότι πολλές οικογένειες είχαν μετοικήσει εκεί από την Ήπειρο αλλά και ενός συναδέλφου ότι στο χωριό του το Ελληνοχώρι Διδυμοτείου, αναφέρει η παράδοση ότι ήρθαν από Ήπειρο, διαπίστωσα ότι κάτι πιο συγκεκριμένο συνδέει τις δύο περιοχές και μου δόθηκε το ερέθισμα να ξεκινήσω μια ερασιτεχνική, αρχικά, έρευνα προς αναζήτηση ιστορικών και πολιτιστικών στοιχείων που ενώνουν τις 2 περιοχές.

Η αγάπη μου για την ιστορία μεγάλη, οπότε αποφάσισα να φοιτήσω στο τμήμα Ιστορίας και Εθνολογίας του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου στην Κομοτηνή. Κατά την διάρκεια αναζήτησης την διαδικασίας υποβολής αίτη-

σης, δημοσιεύθηκε η προκήρυξη του μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών «Τοπική Ιστορία, διεπιστημονικές προσεγγίσεις» του ίδιου τμήματος. Άμεσα δήλωσα συμμετοχή και μάλιστα με τις αντίστοιχες εξετάσεις εισήχθη πρώτος, με τον ανώτερο βαθμό, στο τμήμα, όπου υπό αξιολογοτάτων καθηγητών διδάχθηκα την ορθή επιστημονική έρευνα όπου η εμπειριστατημένη τεκμηρίωση των δεδομένων υπερκαλύπτει την όποια προσωπική γνώμη ή συναίσθημα.

Μετά την διετή φοίτηση δήλωσα ως πρόταση της διπλωματικής μου εργασίας την έρευνα των μετοικεσιών

Το βιβλίο (αριστερά). Στιγμιότυπο απ' την παρουσίαση στα Γιάννινα στις 14.2.2019

των Ηπειρωτών στην περιοχή του βορείου Έβρου. Η πρώτη αντίδραση κάποιων καθηγητών μου ήταν ότι αυτό το θέμα «δεν υπάρχει» και ότι δεν θα έβρισκα αντίστοιχη βιβλιογραφία. Απάντησα ότι αποτελεί αντικείμενο προσωπικής μου έρευνας και ότι δεν έχω απαίτηση για κάποιο μεγάλο βαθμό σε αυτή, αφού το μεταπτυχιακό αφορά τα προσωπικά μου ενδιαφέροντα, χωρίς να προσμετρά κάπου στην εργασία μου. Τελικά υπό την αμέριστη βοήθεια και καθοδήγηση του Ηπειρωτή καθηγητή μου κ. **Δαλκαβούκη Βασίλειου** ολοκλήρωσα την εργασία, η οποία αποτελεί και το μετέπειτα βιβλίο μου «Λόγοι» για τις μετοικεσίες Ηπειρωτών στην περιοχή του βορείου Έβρου. Μια διεπιστημονική προσέγγιση. Μάλιστα κατά την παρουσίαση της εργασίας ενώπιον του καθηγητή μου, του καθηγητή Οθωμα-

νικής Ιστορίας κ. **Μπακιρτζή Ιωάννη** και του προέδρου του τμήματος και κορυφαίου λαογράφου της εποχής μας κ. **Βαρβούνη Εμμανουήλ**, έβρανε της αξιολόγησής της με άριστα, μου προτάθηκε από αυτούς η συνέχιση της έρευνάς μου σε διδακτορικό επίπεδο, καθώς αποτελεί έρευνα που αφορά αντικείμενο που εξετάζεται για πρώτη φορά.

Πρόταση που αποδέχθηκα βεβαίως και υπό την καθοδήγηση του καθηγητού Λαογραφίας και προέδρου του τμήματος κ. **Βαρβούνη Εμμανουήλ**, συνεχίζω από τον Μάιο του 2019 την έρευνα αυτή τη φορά στην αναζήτηση των μετοικεσιών Ηπειρωτών σε όλη την περιοχή της ιστορικής Θράκης (δυτικής, ανατολικής και βόρειας) από το 1400 έως και σήμερα, ιστορικά και λαογραφικά!»

